

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester End Examination
Class : F.Y.B.A. (Semester-I)
NEP Pattern (2023 Pattern)
Subject : Economics
Course Title : Introduction to Micro Economics-I
Course Code : ECO-101-MJM
(No. of Credits 04)

Time : 2.00 Hours.

Total Marks : 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1.(A) Write answers to all the following questions. (04)

1. Give the full form of TR. 1
2. Give the full form of MC? 1
3. Who formulated the Law of Diminishing marginal utility? 1
4. Give the full form of AC. 1

Que.1.(B) Write answers to all the following questions. (8)

1. State the meaning of Supply. 2
2. State any two limitations of Micro Economics. 2
3. What is meant by Production? 2
4. What is meant by Revenue? 2

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) (12)

1. Explain the concept of 'Total Utility'.
2. Explain the concept of 'Utility'.
3. State the limitations of Micro Economics.
4. Explain the concept of 'Long run Production function'.
5. State the Assumptions of law of Demand.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Three) (12)

1. State the features of Utility.
2. Explain what are the Basic Economic Problems.
3. Explain the Importance of Micro Economics.
4. State the Assumptions of law of Demand.
5. Explain the law of Supply with the help of diagram.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) (12)

1. Explain the types of elasticity of Demand in detail.
2. Explain the Consumer's equilibrium with the help of Indifference curve.
3. Explain the Nature of Micro Economics.

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) (12)

1. Explain the Law of Variable Proportion with the help of a diagram.
2. Explain relations between TR, AR and MR.

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. TR चे विस्तृत रूप द्या. (४)
२. MC चे विस्तृत रूप द्या. १
३. घटत्या सिमांत उपयोगितेचा नियम कोणी मांडला? १
४. AC चे विस्तृत रूप द्या. १

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १

१. पुरवठ्याचा अर्थ सांगा. (८)
२. सूक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्राच्या कोणत्याही दोन मर्यादा सांगा. २
३. उत्पादन म्हणजे काय? २
४. प्राप्ती म्हणजे काय? २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) २

१. 'एकूण प्राप्ती'ची संकल्पना स्पष्ट करा. (१२)
२. 'उपयोगिता' संकल्पना स्पष्ट करा.
३. 'सूक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्राच्या मर्यादा सांगा.
४. 'दीर्घकालीन उत्पादन फलन' संकल्पना स्पष्ट करा.
५. मागणीच्या नियमाची गृहिते सांगा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

१. मूलभूत आर्थिक प्रश्न कोणते आहेत ते स्पष्ट करा. (१२)
२. अंकदर्शी उपयोगितेची वैशिष्ट्ये सांगा.
३. पुरवठ्याच्या लवचिकतेचे प्रकार आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
४. पुरवठ्याच्या नियमाची गृहिते सांगा.
५. मागणीचा नियम आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. (१२)
२. समवृत्ती वक्राच्या सहाय्याने उपभोक्त्याचा समतोल स्पष्ट करा.
३. सूक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१. बदलत्या प्रमाणाचा नियम आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. (१२)
२. TR, AR आणि MR यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

Total no. of Questions – 03
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester End Examination

Class : F.Y.B.A (Semester-I)

Subject : Economics

Course Title : Introduction to Financial Market-I

Course Code : ECO-121-VSC

(2023 Pattern)

Time : 1.00 Hours.

(No. of 2 Credit)

Total Marks : 30

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1 (A) Write answers to all the following questions.

(04)

1. Give the full form of SEBI? 1
2. When was NSE established? 1
3. In which year was the Reserve Bank of India established? 1
4. Give the full form of BSE? 1

Que.1 (B) Write answers to all the following questions.

(06)

1. State the any two functions of the stock market. 2
2. What is meant by money market? 2
3. What is meant by secondary market? 2

Que. 2 Answer the following questions. (Any Four)

(12)

1. Explain the scope of the money market.
2. State the types of shares.
3. State the objectives of NABARD.
4. State the components of the money market.
5. State the functions of the financial market.
6. Explain the role of the Reserve Bank of India in the money market.

Que. 3 Answer the following questions. (Any Two)

(08)

1. Explain the types of financial markets.
2. State the functions of SEBI.
3. Explain the risks in the stock market.
4. Explain the fundamental analysis of the stock market.

सूचना: १.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २.उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्णगुण.दर्शवतात
३.आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४.संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहात

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. SEBI चे विस्तृत रूप द्या. (४)
२. NSE ची स्थापना केंव्हा झाली? १
३. रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली? १
४. BSE चे विस्तृत रूप द्या. १

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १

१. स्टॉक मार्केटची कोणतीही दोन कार्य सांगा. (६)
२. नाणे बाजार म्हणजे काय? २
३. दुय्यम बाजार म्हणजे काय? २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) २

१. नाणे बाजाराची व्याप्ती स्पष्ट करा. (१२)
२. शेअर्सचे प्रकार सांगा.
३. नाबार्डची उद्दिष्टे सांगा.
४. नाणे बाजाराचे घटक सांगा.
५. वित्तीय बाजाराची कार्य सांगा.
६. भारतीय मध्यवर्ती बँकेची नाणे बाजारातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. वित्तीय बाजाराचे प्रकार स्पष्ट करा. (८)
२. सेबीची कार्ये सांगा.
३. शेअर बाजारातील धोके स्पष्ट करा.
४. स्टॉक मार्केटचे मूलभूत विश्लेषण स्पष्ट करा.

Total no. of Questions – 03
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Semester End Examination

Class : F.Y.B.A (Semester-I)

Subject : Economics

Course Title : Ancient Indian Economic Thoughts

Course Code : ECO-137-IKS

(2023 Pattern)

Time : 1.00 Hours.

(No. of 2 Credit)

Total Marks : 30

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1 (A) Write answers to all the following questions. (04)

1. What is meant by Economics? 1
2. What type of economy is the Indian economy? 1
3. State the two advantages of agriculture. 1
4. State the two advantages of direct taxes. 1

Que.1 (B) Write answers to all the following questions. (06)

1. State the any two economic ideas from the Mauryan period. 2
2. Define agriculture. 2
3. State the any two advantages of indirect taxes. 2

Que. 2 Answer the following questions. (Any Four) (12)

1. Explain how the economic administration during the reign of Emperor Ashoka was different from today's.
2. Explain the significance of ancient Indian economic thought.
3. Explain the economic policies advocated by Kautilya.
4. Explain the role of the state in economic affairs.
5. Explain why Kautilya's Arthashastra is still relevant today.
6. Explain the importance of agriculture in India during the Mauryan period.

Que. 3 Answer the following questions. (Any Two) (08)

1. Explain the nature of agriculture in Mauryan India.
2. Explain the role of the government in economic development.
3. Explain the significance of the ancient Indian economy.
4. Explain the economic administration during the reign of Emperor Ashoka.

सूचना: १.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २.उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३.आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४.संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. अर्थशास्त्र म्हणजे काय?	(४)
२. भारतीय अर्थव्यवस्था कोणत्या प्रकारची आहे?	१
३. कृषीचे दोन फायदे सांगा .	१
४. प्रत्यक्ष कराचे दोन फायदे सांगा .	१

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. मौर्यकालीन कोणतेही दोन आर्थिक विचार सांगा.	(६)
२. कृषीची व्याख्या द्या.	२
३. अप्रत्यक्ष कराचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.	२

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१. सम्राट अशोकाच्या काळातील आर्थिक प्रशासन आजच्यापेक्षा कसे वेगळे होते ते स्पष्ट करा.	(१२)
२. प्राचीन भारतीय आर्थिक विचाराचे महत्व स्पष्ट करा.	
३. कौटिल्याने प्रतिपादित केलेली आर्थिक धोरणे स्पष्ट करा.	
४. आर्थिक घडामोडींमध्ये राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.	
५. कौटिल्याचे अर्थशास्त्र आज महत्वाचे का आहे ते स्पष्ट करा.	
६. मौर्य काळातील भारतातील शेतीचे महत्व स्पष्ट करा.	

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. मौर्य भारतातील शेतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.	(८)
२. आर्थिक विकासासंदर्भात शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.	
३. प्राचीन भारतीय अर्थव्यवस्थेचे महत्व स्पष्ट करा.	
४. सम्राट अशोकाच्या काळातील आर्थिक प्रशासन स्पष्ट करा.	

15/4/25(N)

Total no. of Questions – 05
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
AUTONOMOUS

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Semester End Examination

Class : F.Y.B.A. (Semester - II)

NEP Pattern (2023 Pattern)

Subject : Economics

Course Title : Introduction to Macro Economics - I

Course Code : ECO-151-MJM

(No. of Credits 04)

(E)

Time : 2.00 Hours.

Total Marks : 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

- Que.1 (A) Write answers to all the following questions. (04)**
1. Give the full form of PCI. 1
 2. State the market law of 'Say'. 1
 3. Who proposed the quantity theory of money? 1
 4. Give the full form of APC. 1
- Que.1 (B) Write answers to all the following questions. (08)**
1. What is meant by Economics? 2
 2. What is meant by money? 2
 3. State any two limitations of the multiplier. 2
 4. What is meant by investment? 2
- Que. 2 Answer the following questions. (Any Three) (12)**
1. State the importance of Macro Economics.
 2. State the types of investment.
 3. State the assumptions of Keynes' psychological law of consumption.
 4. Explain the 'investment function.'
- Que. 3 Answer the following questions. (Any Two) (12)**
1. Explain Keynes' psychological law of consumption.
 2. Explain the principle of acceleration.
 3. Explain the 'circular flow of income' with the help of a diagram.
- Que. 4 Answer the following questions. (Any Two) (12)**
1. Explain the concepts of National income.
 2. Explain the difference between Micro Economics and Macro Economics.
 3. Explain the scope of Macro Economics.
- Que. 5 Answer the following questions. (Any One) (12)**
1. Explain Keynes' theory of output and employment in detail.
 2. Explain the quantity theory of money with the help of a diagram.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

गुण: ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. PCI चे विस्तृत रूप द्या.	(४)
२. 'से' यांचा बाजार विषयक नियम सांगा.	१
३. चलन संख्यामान सिद्धांत कोणी मांडला?	१
४. APC चे विस्तृत रूप द्या.	१

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. अर्थशास्त्र म्हणजे काय?	(८)
२. पैसा म्हणजे काय?	२
३. गुणकाच्या कोणत्याही दोन मर्यादा सांगा.	२
४. गुंतवणूक म्हणजे काय?	२

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

१. समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचे महत्त्व सांगा.	(१२)
२. गुंतवणुकीचे प्रकार सांगा.	
३. केन्स यांच्या उपभोगाचा मानसशास्त्रीय नियमाची गृहिते सांगा.	
४. 'गुंतवणूक फलन' स्पष्ट करा.	

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. केन्स यांचा उपभोगाचा मानसशास्त्रीय नियम स्पष्ट करा.	(१२)
२. प्रवेगाचे तत्त्व स्पष्ट करा.	
३. 'उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह' आकृतीच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.	

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या संकल्पना स्पष्ट करा.	(१२)
२. सूक्ष्मलक्षी अर्थशास्त्र आणि समग्रलक्षी अर्थशास्त्र यातील फरक स्पष्ट करा.	
३. समग्रलक्षी अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.	

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१. केन्स यांचा उत्पादन आणि रोजगार विषयक सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.	(१२)
२. चलन संख्यामान सिद्धांत आकृतीच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.	

Total no. of Questions – 03
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester End Examination

Class : F.Y.B.A (Semester-II)

Subject : Economics

Course Title : Introduction to Financial Markets - II

Course Code : ECO-171-VSC

(2023 Pattern)

(No. of 2 Credit)

Time : 1.00 Hours.

Total Marks : 30

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1 (A) Write answers to all the following questions. (04)

1. When was BSE established? 1
2. Give the full form of SEBI? 1
3. Give the full form of NBFIs? 1
4. In which year was SEBI established? 1

Que.1 (B) Write answers to all the following questions. (06)

1. State the name of participants in the foreign exchange market. 2
2. What is meant by venture capital? 2
3. State the any two advantages of SEBI. 2

Que. 2 Answer the following questions. (Any Four) (12)

1. Explain the regulation of NBFIs.
2. Explain the need for the foreign exchange market.
3. State the components of the money market.
4. State the advantages of financial markets.
5. Write information about the derivative market.
6. State the functions of the capital market.

Que. 3 Answer the following questions. (Any Two) (08)

1. Explain the structure of the capital market in India.
2. Explain the difference between the money market and the capital market.
3. State the functions of venture capital finance companies.
4. Write a note on 'Non-Banking Financial Institutions' (NBFI).

सूचना: १.सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २.उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात. ३.आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४.संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. BSE ची स्थापना केंव्हा झाली?	(४)
२. SEBI चे विस्तृत रूप द्या.	१
३. NBFІ चे विस्तृत रूप द्या.	१
४. SEBI ची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?	१

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. परकीय चलन बाजारातील सहभागी घटक सांगा.	(६)
२. व्हॅचर कॅपिटल म्हणजे काय?	२
३. सेबीचे कोणतीही दोन फायदे सांगा.	२

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

१. NBFІ चे नियंत्रण स्पष्ट करा.	(१२)
२. परकीय चलन बाजाराची गरज स्पष्ट करा.	
३. नाणे बाजाराचे घटक सांगा.	
४. वित्तीय बाजाराचे फायदे सांगा.	
५. डेरिव्हेटिव्ह बाजाराबद्दल माहिती लिहा.	
६. भांडवल बाजाराची कार्य सांगा.	

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. भारतातील भांडवल बाजाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.	(८)
२. नाणे बाजार आणि भांडवल बाजार यातील फरक स्पष्ट करा.	
३. व्हॅचर कॅपिटल फायनान्स कंपन्याची कार्ये सांगा.	
४. 'बिगर बँकींग वित्तीय संस्था' यावर टीप लिहा.	

Exam Seat No
Total No. of Pages: 01

Total No. of Questions: 03

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: FYBA/FYBCom/FYBSc (Plain)/FYBSc (Computer)/FYBVoc/FYBBACA/FYBBA/FYBLib
Subject: Functional English
Semester: II
Subject Code (ENG-154-AEC): Functional English
(NEP 2023 Pattern)

Time: 1 Hour (No. of Credit: 2) Marks: 30

Instructions: a. All questions are compulsory.
b. Figures to right indicate full marks.

Q. 1. (A) Attempt each of the following. (04)

1. She has lost her purse. (Change into passive voice)
2. English is spoken by me. (Change into active voice)
3. I was writing an email. (Change into passive voice)
4. You will be helped by them. (Change into active voice)

(06)

(B) Attempt each of the following.

1. I do not know the time. The temple is open for public. (Join the sentences with 'when')
2. We decided to return home. It was getting dark. (Join the sentences with 'because')
3. It is a secret story. Everybody knows it. (Join the sentences with 'though')

(12)

Q. 2. Attempt any four of the following.

1. What message do you get from *Still I Rise*?
2. Write about the character of Gangu in *The Child*.
3. Write about the journey of Najab across the desert in *Love Across the Salt Desert*.
4. Sketch the character of Gomti devi in *The Child*.
5. Comment on the title *Still I Rise*.
6. What is the significance of war imagery in *Success is Counted Sweetest*?

(08)

Q. 3. Attempt any two of the following.

1. Write an email in response to the vacancy advertised in *The Times of India* for the post of a teacher.
2. Write a letter of condolence to your friend at the demise of his/her grandmother.
3. Use the following Idioms/Phrasal Verbs in your own sentences:
 - a) to give up
 - b) to look into
 - c) up to the mark
 - d) to carry on
4. Identify the following words as noun/verb/adverb/adjective:
 - a) Kindness
 - b) Important
 - c) Want
 - d) Theatre

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS
Semester End Examination
Class: F.Y.B.A. Subject: Economics
Semester-II (2022 Pattern)
Course Title: Indian Economy: Problems and Prospects-II
Course Code: UAEC121

Time: 2.00 Hours.

(No. of Credit 03)

Total Marks: 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.

Que.1. Answer the following questions. (12)

1. Who appoints finance commission? 1
2. State the period of first Five Year Plan. 1
3. When was the NITI Ayog Established? 1
4. When was the first Finance Commission Established? 1
5. What factors are involved in Human Development Index? 2
6. What is meant by Economic development? 2
7. Give the full form of SDGs. 2
8. What is meant by Cooperation? 2

Que. 2. Answer the following questions. (Any Three) (12)

1. Explain the concept of Per Capita Income.
2. Write a note on 'Economic Growth'.
3. Explain the concept of sustainable development?
4. Write a note on 'Cooperative Movement in Maharashtra'.

Que. 3. Answer the following questions. (Any Two) (12)

1. Explain objectives of planning Commission?
2. Explain the Issues in Federal Financial Relations'
3. Explain the Characteristics of Co-operative movement in Maharashtra.

Que. 4. Answer the following questions. (Any Two) (12)

1. Explain the Major Challenges Before Maharashtra's Economy?
2. Explain the functions of NITI Ayog?
3. Explain the functions of Finance Commission?

Que. 5. Answer the following questions. (Any One) (12)

1. Explain the reforms in economic planning after 1991?
2. Explain in detail causes of regional imbalance in Maharashtra's economy?

Total no. of Questions - 05
Total no. of Printed Pages- 02

Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester End Examination

Class : F.Y.B.A. (Semester-I)

NEP (2024 Pattern)

Subject : Economics

Course Title : Indian Economy - I

Course Code : ECO-101-GEN

(No. of Credits 04)

Time : 2.00 Hours.

Total Marks : 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

Que.1 (A) Write answers to all the following questions.

(04)

1. What is the male-female ratio in India? 1
2. What is India's current rank in terms of population in the world? 1
3. Who are the pioneers of the Green Revolution in the world? 1
4. What is the rank of India's economy in terms of GDP in the world? 1

Que.1 (B) Write answers to all the following questions.

(08)

1. What is meant by developing economy? 2
2. What is meant by hybrid seed? 2
3. What is meant by population density? 2
4. What is meant by under population? 2

Que. 2 Answer the following questions. (Any Three)

(12)

1. Write a note on 'Indian Population.'
2. Write a note on 'Less developed Economy.'
3. Write a note on 'Over Population.'
4. Write a note on 'Agriculture Sector.'

Que. 3 Answer the following questions. (Any Two)

(12)

1. Explain non-institutional sources of agricultural finance.
2. Explain the measures to control over population.
3. Explain the role of industrialization in India.

Que. 4 Answer the following questions. (Any Two)

(12)

1. Explain the failure of the Green Revolution in India.
2. Explain in briefly the characteristics of the Indian economy.
3. Explain the nature of India's agricultural economy.

Que. 5 Answer the following questions. (Any One)

(12)

1. Explain the major obstacles in India's economic development.
2. Explain in detail the characteristics of India's population.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

गुण: ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(४)

१. भारतात स्त्री - पुरुष प्रमाण किती आहे? १
२. भारताचा लोकसंख्येच्या बाबतीत जगामध्ये सध्या कितवा क्रमांक लागतो? १
३. जागतिक हरितक्रांतीचे जनक कोण आहेत? १
४. भारताची अर्थव्यवस्था GDP च्या क्रमवारीत कितव्या क्रमांकाची आहे? १

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(८)

१. विकसनशील अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? २
२. संकरीत बियाणे म्हणजे काय? २
३. लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय? २
४. न्यूनतम लोकसंख्या म्हणजे काय? २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

(१२)

१. 'भारतीय लोकसंख्या' यावर टीप लिहा.
२. 'अल्प विकसीत अर्थव्यवस्था' यावर टीप लिहा.
३. 'अतिरिक्त लोकसंख्या' यावर टीप लिहा.
४. 'कृषी क्षेत्र' यावर टीप लिहा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(१२)

१. कृषी वित्त पुरवठ्याचे बिगर संस्थात्मक मार्ग स्पष्ट करा.
२. अतिरिक्त लोकसंख्येवरती उपाय स्पष्ट करा.
३. भारतातील औद्योगिकीकरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(१२)

१. भारतातील हरित क्रांतीचे अपयश स्पष्ट करा.
२. भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
३. भारतातील कृषी अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

(१२)

१. भारताच्या आर्थिक विकासातील मुख्य अडथळे स्पष्ट करा.
२. भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

गुण: ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (४)

१. भारतात स्त्री - पुरुष प्रमाण किती आहे? १
२. भारताचा लोकसंख्येच्या बाबतीत जगामध्ये सध्या कितवा क्रमांक लागतो? १
३. जागतिक हरितक्रांतीचे जनक कोण आहेत? १
४. भारताची अर्थव्यवस्था GDP च्या क्रमवारीत कितव्या क्रमांकाची आहे? १

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (८)

१. विकसनशील अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? २
२. संकरीत ब्रियाणे म्हणजे काय? २
३. लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय? २
४. न्यूनतम लोकसंख्या म्हणजे काय? २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (१२)

१. 'भारतीय लोकसंख्या' यावर टीप लिहा.
२. 'अल्प विकसीत अर्थव्यवस्था' यावर टीप लिहा.
३. 'अतिरिक्त लोकसंख्या' यावर टीप लिहा.
४. 'कृषी क्षेत्र' यावर टीप लिहा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)

१. कृषी वित्त पुरवठ्याचे बिगर संस्थात्मक मार्ग स्पष्ट करा.
२. अतिरिक्त लोकसंख्येवरती उपाय स्पष्ट करा.
३. भारतातील औद्योगिकीकरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)

१. भारतातील हरित क्रांतीचे अपयश स्पष्ट करा.
२. भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
३. भारतातील कृषी अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) (१२)

१. भारताच्या आर्थिक विकासातील मुख्य अडथळे स्पष्ट करा.
 २. भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- *****

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
EMPOWERED AUTONOMOUS
Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune
Semester End Examination
Class : F.Y.B.A. (Semester-II)
NEP (2024 Pattern)
Subject : Economics
Course Title : Indian Economy - II
Course Code : ECO-151-GEN
(No. of Credits 04)

Time : 2.00 Hours.

Total Marks : 60

Note: 1. All questions are compulsory. 2. Figures to the right indicate full marks.
3. Draw neat diagram wherever is necessary.

- Que.1 (A) Write answers to all the following questions. (04)**
1. Who was the chairman of the first Finance Commission? 1
 2. What was the duration of the second Five-Year Plan? 1
 3. Who was the chairman of the Planning Commission? 1
 4. What is the tenure of the Finance Commission? 1
- Que.1 (B) Write answers to all the following questions. (08)**
5. State the any two examples of the service sector. 2
 6. Give the full form of NITI. 2
 7. When did the second Cooperative Act come into existence in India? 2
 8. State the any two objectives of economic planning. 2
- Que. 2 Answer the following questions. (Any Three) (12)**
1. Write a note on the "Twelfth Five-Year Plan."
 2. Write a note on the "Finance Commission."
 3. Write a note on the "NITI Commission."
 4. Write a note on the "Economy of Maharashtra."
- Que. 3 Answer the following questions. (Any Two) (12)**
1. Explain the classification of the service sector in India.
 2. Explain the need for economic planning.
 3. Explain the functions of the Indian Finance Commission.
- Que. 4 Answer the following questions. (Any Two) (12)**
1. Explain the importance of the service sector in India.
 2. Explain the functions of the NITI Commission.
 3. Explain the flaws in the cooperative movement in Maharashtra.
- Que. 5 Answer the following questions. (Any One) (12)**
1. Explain in detail the issues faced by the service sector in India.
 2. Explain the structural changes in Maharashtra's economy.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

गुण: ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. पहिल्या वित्त आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते (४)
२. दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी सांगा. १
३. नियोजन आयोगाचे अध्यक्ष कोण असायचे? १
४. वित्त आयोगाचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो? १

प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

५. सेवा क्षेत्राची कोणतेही दोन उदाहरणे द्या. (८)
६. NITI चे विस्तृत रूप द्या. २
७. भारतात दुसरा सहकार कायदा केंव्हा अस्तित्वात आला? २
८. आर्थिक नियोजनाची कोणतेही दोन उद्दिष्ट्ये सांगा. २

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

१. 'बारावी पंचवार्षिक योजना' यावर टिप लिहा. (१२)
२. 'वित्त आयोग' यावर टिप लिहा.
३. 'नीती आयोग' यावर टिप लिहा.
४. 'महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था' यावर टिप लिहा.

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. भारतातील सेवा क्षेत्राचे वर्गीकरण स्पष्ट करा. (१२)
२. आर्थिक नियोजनाची गरज स्पष्ट करा.
३. भारतीय वित्त आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा. (१२)
२. नीती आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
३. महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचे दोष स्पष्ट करा.

प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१. भारतातील सेवा क्षेत्राच्या समस्या सविस्तर स्पष्ट करा. (१२)
२. महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेमधील संरचनात्मक बदल स्पष्ट करा.

मराठी भाषांतर

वेळ: २.०० तास

गुण: ६०

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा. ४. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

- प्र.१ ला. (अ) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (४)
१. पहिल्या वित्त आयोगाचे अध्यक्ष कोण होते १
 २. दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी सांगा. १
 ३. नियोजन आयोगाचे अध्यक्ष कोण असायचे? १
 ४. वित्त आयोगाचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो? १
- प्र.१ ला. (ब) खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (८)
५. सेवा क्षेत्राची कोणतेही दोन उदाहरणे द्या. २
 ६. NITI चे विस्तृत रूप द्या. २
 ७. भारतात दुसरा सहकार कायदा केंव्हा अस्तित्वात आला? २
 ८. आर्थिक नियोजनाची कोणतेही दोन उद्दिष्ट्ये सांगा. २
- प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (१२)
१. 'बारावी पंचवार्षिक योजना' यावर टिप लिहा.
 २. 'वित्त आयोग' यावर टिप लिहा.
 ३. 'नीती आयोग' यावर टिप लिहा.
 ४. 'महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था' यावर टिप लिहा.
- प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)
१. भारतातील सेवा क्षेत्राचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
 २. आर्थिक नियोजनाची गरज स्पष्ट करा.
 ३. भारतीय वित्त आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
- प्र.४ था. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१२)
१. भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 २. नीती आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
 ३. महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीचे दोष स्पष्ट करा.
- प्र.५ वा. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) (१२)
१. भारतातील सेवा क्षेत्राच्या समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.
 २. महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेमधील संरचनात्मक बदल स्पष्ट करा.

Total No of Questions: 03

Exam Seat No

Total No of pages: 01

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: FYBA/FYBCom/FYBSc (Plain)/FYBSc (Computer)/FYBVoc/FYBBACA/FYBBA/FYBLib

Subject: Functional English

Semester: II

Subject Code (ENG-181-AEC): Functional English (ENG-181-AEC)
(NEP Pattern)

Time: 1 Hour

(No. of Credits: 02)

Marks: 30

Instructions: a. All questions are compulsory.
b. Figures to right indicate full marks.

Q. 1. (A) Attempt each of the following.

(04)

1. I speak English. (Change into passive voice)
2. The master is being followed by the dog. (Change into active voice)
3. I was writing a letter. (Change into passive voice)
4. A case has been filed by the CBI. (Change into active voice)

(B) Attempt each of the following.

(06)

1. Complete your assignment. You leave the college. (Join the sentences with 'before')
2. I feel happy. India has won the match. (Join the sentences with 'because')
3. Umesh ran all the way to school. He was late. (join the sentences with 'though')

Q. 2. Attempt any four of the following.

(12)

1. Write about the character of Gomti Devi in *The Child*.
2. Write about the character of the narrator in *The Child*.
3. How does Najab cross the desert in *Love Across the Salt Desert*?
4. Explain the condition of drought in Kutch in *Love Across the Salt Desert*.
5. What does the writer compare herself to in the poem *Still I Rise*?
6. What is the significance of war imagery in *Success is Counted Sweetest*?

Q. 3. Attempt any two of the following.

(08)

1. Write a letter to invite your friend to stay with you during the summer vacations.
2. Write an email in response to the vacancy advertised in *The Times of India* for the post of a teacher.
3. Use the following Idioms/Phrasal Verbs in your own sentences:
 - a) to look into
 - b) to go into action
 - c) to turn off
 - d) to keep well
4. Identify the following words as noun/verb/adverb/adjective:
 - a) beautiful
 - b) red
 - c) intelligently
 - d) important

Total No. of Questions: 50

Total No. of Pages: 09

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)

F.Y.B. A/B. Com/B.Sc./ B.Sc. (Comp. Sci)

Generic Indian Knowledge System

Semester I

GEN-106-IKS: Generic Indian Knowledge System

(NEP 2024 Pattern)

(No. of Credits: 02)

Time: 01 Hour

Max. Marks: 50

Name of the Student..... Class.....

Roll No- Seat No- PRN No-.....

1. Krtyādūṣaṇa Sukta is found in which Veda?

- A) Samaveda
- B) Atharvaveda
- C) Rigveda
- D) Yajurveda

कृत्यादूषणसुक्त हे मध्ये आहे.

- अ) सामवेद.
- ब) अथर्ववेद.
- क) ऋग्वेद.
- ड) यजुर्वेद

2. The oldest written texts of the Indian knowledge tradition are...

- A) Vedas
- B) Upanishads
- C) Mahābhārata
- D) Rāmāyaṇa

भारतीय ज्ञानपरंपरेचे सर्वात प्राचीन लिखित ग्रंथ

- आहे
- अ) वेद.
- ब) उपनिषद्
- क) महाभारत.
- ड) रामायण.

3. In Indian philosophy, the number of Nāstika Darśanas (atheistic philosophies) is...

- A) 5

B) 6

C) 4

D) 3

भारतीय तत्त्वज्ञानामध्ये नास्तिक दर्शनांची संख्या आहे.

अ) 5.

ब) 6.

क) 4.

ड) 3.

4. Which Veda is recited in a singing style?

- A) Sāmaveda
- B) Yajurveda

C) **Rgveda**

D) Atharvaveda

.... या वेदाचे गायन पद्धतीने वाचन होते.

अ) सामवेद.

ब) यजुर्वेद.

क) ऋग्वेद.

ड) अथर्ववेद.

5. Which university is called the 'First University'?

- A) Takṣaśīlā
- B) Vikramaśīlā
- C) Vallabhi
- D) Somapura

... विद्यापीठास 'आद्यविद्यापीठ' असे म्हटले जाते.

अ) तक्षशिला.

ब) विक्रमशीला.

क) वल्लभी.

ड) सोमपुरा.

6. In Indian philosophy, the number of Āstika Darśanas (orthodox philosophies) is...

A) 5

B) 6

C) 7

D) 8

भारतीय तत्त्वज्ञानामध्ये आस्तिक दर्शनांची संख्या आहे.

अ) 5.

ब) 6.

क) 7.

ड) 8.

7. The mantras related to Yajña (sacrificial rituals) are found in which Veda?

A) Yajurveda

B) Sāmaveda

C) Atharvaveda

D) R̥gveda

यज्ञासंबंधीचे मंत्र या वेदामध्ये आहे.

अ) यजुर्वेद.

ब) सामवेद.

क) अथर्ववेद.

ड) ऋग्वेद.

8. Nālandā University is located on the banks of which river?

A) Yamunā

B) Gaṅgā

C) Brahmaputra

D) Sarasvatī

नालंदा विश्वविद्यापीठ हे नदीच्या किना-यावर आहे.

अ) यमुना.

ब) गंगा.

क) ब्रह्मपुत्रा.

ड) सरस्वती.

9. The sounds produced by friction are called...

A) Āhata (struck sounds)

B) Anāhata (unstruck sounds)

C) Śravaṇīya (audible sounds)

D) Anudairghya (non-resonant sounds)

घर्षणाने उत्पन्न होणा-या ध्वनींना ध्वनी म्हणतात.

अ) आहत.

ब) अनाहत.

क) श्रवणीय.

ड) अनुदैर्घ्य.

10. Which Upaveda (secondary Veda) is associated with R̥gveda?

A) Āyurveda

B) Dhanurveda

C) Gāndhārvaveda

D) Brah̥maveda

..... हा ऋग्वेदाचा उपवेद मानला जातो.

अ) आयुर्वेद.

ब) धनुर्वेद.

क) गंधर्ववेद.

ड) ब्रह्मवेद.

11. Natarāja is a form of...

A) Śiva

B) Brah̥mā

C) Viṣṇu

D) Paraśurāma

नटराज हे रूप आहे.

अ) शिवाचे.

ब) ब्रह्माचे.

क) विष्णूचे.

ड) परशुरामाचे.

12. Who is the founder of Advaita Vedānta?

A) Madhvācārya

B) Ādi Śaṅkarācārya

C) Keśavācārya

D) Mādhavācārya

अद्वैत वेदान्ताचे रचनाकार हे आहेत.

अ) मध्वाचार्य.

ब) आदि शंकराचार्य.

क) केशवाचार्य.

ड) माधवाचार्य

13. What was the significance of the concept of zero in ancient Indian mathematics?

A) It was used only as a placeholder

B) It was used as a number in its own right

C) It was used only for geometric calculations

D) It was not used at all

प्राचीन भारतीय गणितामध्ये शून्य संकल्पनेचे महत्त्व काय होते?

अ) ते केवळ प्लेसहोल्डर म्हणून वापरले गेले

ब) ते स्वतःच्या हक्काने एक संख्या म्हणून वापरले गेले

क) ते फक्त गणितीय आकृत्यांसाठी वापरले गेले

ड) ते वापरलेच गेले नाही

14. Who wrote extensively on algebra and arithmetic?

A) Aryabhata

B) Brahmagupta

C) Bhaskara

D) Madhava

कोणाने बीजगणित आणि अंकगणितावर सखोल निखाण केले?

अ) आर्यभट

ब) ब्रह्मगुप्त

क) भास्कर

ड) माधव

15. How did ancient Indian mathematics influence the development of mathematics

worldwide?

A) Through trade and cultural exchange

B) Through translation and transmission

C) Through conquest and colonization

D) Both A and B

प्राचीन भारतीय गणिताने संपूर्ण जगातील गणिताच्या विकासावर कसा प्रभाव टाकला?

अ) व्यापार आणि सांस्कृतिक देवाणघेवाणद्वारे

ब) भाषांतर आणि प्रसारणद्वारे

क) विजय आणि उपनिवेशीकरणद्वारे

ड) अ) आणि ब) दोन्ही

16. What was the name of the famous Indian mathematician who made significant contributions to arithmetic, geometry, and trigonometry?

A) Aryabhata

B) Brahmagupta

C) Bhaskara

D) Madhava

अंकगणित, गणितीय रेखागणित आणि

त्रिकोणमितीमध्ये महत्त्वपूर्ण योगदान देणाऱ्या प्रसिद्ध भारतीय गणितज्ञाचे नाव काय होते?

अ) आर्यभट

ब) ब्रह्मगुप्त

क) भास्कर

ड) माधव

17. What was the significance of the Pythagorean Theorem in ancient Indian mathematics?

A) It was used only for geometric calculations

B) It was used for solving quadratic equations

C) It was used for calculating π (π)

D) It was not used at all

प्राचीन भारतीय गणितशास्त्रात पायथागोरसच्या

सिद्धांताचे काय महत्त्व होते?

अ) तो फक्त रेखागणितीय गणना करण्यासाठी वापरला

जात होता

ब) तो द्विघात समीकरणे सोडवण्यासाठी वापरला जात होता

क) तो पाय (π)-काढण्यासाठी वापरला जात होता

ड) तो अगदी वापरला जात नव्हता

18. Who developed efficient methods for arithmetic operations like multiplication and division?

A) Aryabhata

B) Brahmagupta

C) Indians in general

D) None of the above

गुणाकार आणि भागाकार सारख्या अंकगणितीय क्रियांसाठी कार्यक्षम पद्धतींचा विकास कोणत्या लोकांनी केला?

अ) आर्यभट

ब) ब्रह्मगुप्त

क) भारतीय सामान्यतः

ड) यापैकी काहीच नाही

19. What was the contribution of Bhaskara to mathematics?

A) Development of the decimal system

B) Concept of zero

C) Solution of linear and quadratic equations

D) Calculation of pi (π)

भास्कर यांचे गणितामध्ये काय योगदान होते?

अ) दशांश पद्धतीचा विकास

ब) शून्याची संकल्पना

क) रेखीय आणि द्विघात समीकरणांचे समाधान

ड) पाय (π) काढणे

20. What was the name of the ancient Indian mathematician who calculated the value of pi (π) accurately?

A) Aryabhata

B) Brahmagupta

C) Bhaskara

D) Madhava

पाय (π) चे अचूक मूल्य मोजणाऱ्या प्राचीन भारतीय गणितज्ञाचे नाव काय होते?

अ) आर्यभट

ब) ब्रह्मगुप्त

क) भास्कर

ड) माधव

21. Who proposed the heliocentric model in ancient India?

A) Aryabhata

B) Varahamihira

C) Bhaskara

D) Brahmagupta

प्राचीन भारतात सूर्यकेंद्रित प्रणालीचे प्रस्तावक कोण होते?

अ) आर्यभट

ब) वराहमिहिर

क) भास्कर

ड) ब्रह्मगुप्त

22. What is the name of the system of astrology developed in ancient India?

A) Jyotish Shastra

B) Hindu Astrology

C) Vedic Astrology

D) Indian Astronomy

प्राचीन भारतात विकसित झालेल्या ज्योतिषशास्त्राचे नाव काय आहे?

अ) ज्योतिष शास्त्र

ब) हिंदू ज्योतिष

क) वैदिक ज्योतिष

ड) भारतीय खगोलशास्त्र

23. How many nakshatras (lunar mansions) were identified in ancient Indian astronomy?

A) 12

B) 24

C) 27

D) 36

प्राचीन भारतीय खगोलशास्त्रात किती नक्षत्रे (चंद्रमांश) ओळखली गेली होती?

अ) १२

ब) २४

क) २७

ड) ३६

24. Which ancient Indian text contains astronomical references?

A) Rigveda

B) Mahabharata

C) Ramayana

D) Bhagavad Gita

कोणत्या प्राचीन भारतीय ग्रंथात खगोलशास्त्रीय संदर्भ आहेत?

अ) ऋग्वेद

ब) महाभारत

क) रामायण

ड) भगवद गीता

25. Which of the following metals forms the majority composition of the Iron Pillar of Delhi?

A) Steel

B) Wrought Iron

C) Bronze

D) Copper

दिल्लीतील लोहस्तंभामध्ये मुख्यतः कोणते धातू आढळते?

अ) स्टील

ब) व्हॉट आयर्न (हाताने घडवलेले लोखंड)

क) कांस्य

ड) तांबे

26. What is the primary reason behind the corrosion resistance of the Iron Pillar of Delhi?

A) High Carbon Content

B) Phosphorus Content and Absence of Sulphur

C) Use of Stainless Steel

D) Protective Oil Coating

दिल्लीतील लोहस्तंभ गंजण्यास प्रतिकार का करतो?

अ) जास्त कार्बन प्रमाण

ब) फॉस्फरसचे प्रमाण आणि गंधकाचा अभाव

क) स्टेनलेस स्टीलचा वापर

ड) संरक्षक तेलाचा थर

27. The Iron Pillar was originally erected at which historic site before being moved to Delhi?

A) Ujjain

B) Udayagiri

C) Sanchi

D) Ajanta

दिल्लीमध्ये हलवण्यापूर्वी लोहस्तंभ मूळतः कोणत्या ऐतिहासिक स्थळी उभारण्यात आला होता?

अ) उज्जैन

ब) उदयगिरी

क) सांची

ड) अजंठा

28. Which dynasty was responsible for the erection of the Iron Pillar of Delhi?

A) Maurya Dynasty

B) Gupta Dynasty

C) Chola Dynasty

D) Satavahana Dynasty

दिल्लीतील लोहस्तंभाची निर्मिती कोणत्या राजवटीच्या काळात झाली?

अ) मौर्य राजवंश

ब) गुप्त राजवंश

क) चोल राजवंश

ड) सातवाहन राजवंश

29. What does the term "biopiracy" refer to?

- A) Legal Sharing of Biological Resources
- B) Exploitation of Biological Resources Without Authorization
- C) Selling Biological Resources for Profit
- D) Exchange of Biological Resources Between Countries

"बायोपायरेसी" या संज्ञेचा अर्थ काय?

- अ) जैविक संसाधनांचे कायदेशीर वाटप
- ब) जैविक संसाधनांचे अनधिकृत शोषण
- क) नफ्यासाठी जैविक संसाधनांची विक्री
- ड) जैविक संसाधनांची देशांमध्ये देवाणघेवाण

30. Which organization in India challenged the patent on turmeric in the U.S. Patent Office?

- A) Indian Council of Agricultural Research (ICAR)
- B) Council for Scientific and Industrial Research (CSIR)
- C) National Biodiversity Authority (NBA)
- D) Ministry of Agriculture

अमेरिकन पेटंट कार्यालयात हळदीवरील पेटंटला भारतातील कोणत्या संस्थेने विरोध केला?

- अ) भारतीय कृषी संशोधन परिषद (ICAR)
- ब) वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (CSIR)
- क) राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरण (NBA)
- ड) कृषी मंत्रालय

31. Which digital initiative was launched by India to document traditional knowledge in multiple languages?

- A) National Knowledge Network
- B) Traditional Knowledge Digital Library (TKDL)
- C) National Digital Repository
- D) Indian Knowledge Archive

अनेक भाषांमध्ये पारंपारिक ज्ञानाची नोंद करण्यासाठी भारताने कोणती डिजिटल योजना सुरू केली?

- अ) राष्ट्रीय ज्ञान नेटवर्क

- ब) पारंपारिक ज्ञान डिजिटल ग्रंथालय (TKDL)
- क) राष्ट्रीय डिजिटल संग्रह
- ड) भारतीय ज्ञान संग्रह

32. Which city of the Harappan civilization had a Great Bath?

- A) Harappa
- B) Mohenjo-Daro
- C) Dholavira
- D) Lothal

हरप्पा संस्कृतीतील कोणत्या शहरात "महान स्नानगृह" होते?

- अ) हरप्पा
- ब) मोहेंजो-दरो
- क) धोलावीरा
- ड) लोथल

33. Which Harappan city is known for its advanced water reservoir system?

- A) Harappa
- B) Mohenjo-Daro
- C) Dholavira
- D) Lothal

हरप्पा संस्कृतीतील कोणते शहर प्रगत जलसाठा प्रणालीसाठी प्रसिद्ध आहे?

- अ) हरप्पा
- ब) मोहेंजो-दरो
- क) धोलावीरा
- ड) लोथल

34. What was the prescribed punishment for setting fire to a forest according to the Arthashastra?

- A) Fines
- B) Imprisonment
- C) Execution If the Destruction Was Significant
- D) Confiscation of Property

अर्थशास्त्रानुसार जंगल जाळल्यास कोणती शिक्षा दिली जात असे?

अ) दंड

ब) कारावास

क) जर नुकसान मोठे असेल तर फाशी

ड) मालमतेची जप्ती

35. For which discovery did Har Gobind Khorana receive the Nobel Prize in 1968?

- A) Discovery of the DNA Double Helix
- B) Interpretation of the Genetic Code and Protein Synthesis
- C) Understanding of the Immune System
- D) Discovery of Ribosome Structure

हर गोविंद खुराणा यांना १९६८ मध्ये कोणत्या शोधासाठी नोबेल पारितोषिक मिळाले?

- अ) DNA दुहेरी सर्पिल संरचनेचा शोध
- ब) जनुकीय कोड व प्रथिन संश्लेषण यांचे स्पष्टीकरण
- क) रोगप्रतिकार प्रणालीचे समज
- ड) रायबोसोम संरचनेचा शोध

36. Which scientific concept is associated with Subrahmanyan Chandrasekhar's work on the evolution of stars?

- A) Brownian Motion
- B) Black Hole Formation
- C) Quantum Entanglement
- D) Superfluidity

सुब्रह्मण्यम चंद्रशेखर यांच्या ताऱ्यांच्या उत्क्रांतीवरील कार्याशी कोणती वैज्ञानिक संकल्पना संबंधित आहे?

- अ) ब्राउनीयन गती
- ब) कृष्णविवर निर्मिती
- क) क्वांटम गुंतागुंत
- ड) सुपरफ्लुइडिटी

37. In which year did Venkatraman Ramakrishnan win the Nobel Prize for his work on the ribosome structure?

- A) 1968
- B) 1983
- C) 1930
- D) 2009

वेंकटरामन रामकृष्णन यांना रायबोसोम संरचनेवरील कामासाठी कोणत्या वर्षी नोबेल पारितोषिक मिळाले?

- अ) 1968
- ब) 1983
- क) 1930
- ड) 2009

37. How many consecutive parts of Natya Shastra book written by Bharata Muni?

- A) Four
- B) Three
- C) Two
- D) Five

भरत मुनींनी लिहिलेल्या नाट्यशास्त्र ग्रंथाचे किती सलग भाग पडले आहेत?

- अ) चार
- ब) तीन
- क) दोन
- ड) पाच

38. In which text was the word art first used in its modern sense?

- A) Arthashastra
- B) Sukra Niti
- C) Dnyaneshwari
- D) Natyashastra

कला शब्दाचा आधुनिक अर्थाने प्रथम वापर कोणत्या ग्रंथात करण्यात आला?

- अ) अर्थशास्त्र
- ब) शुक्रनीतीसार
- क) ज्ञानेश्वरी
- ड) नाट्यशास्त्र

39. Which of the options given below is not a Rasa type in Marathi literature?

- A) Makeup
- B) Compassion
- C) Metaphor
- D) Laughter

खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी कोणता पर्याय मराठी साहित्यातील रस प्रकाराचा नाही?

- अ) शृंगार
- ब) करुण
- क) रूपक
- ड) हास्य

40. The famous well known as Rani Ki Vav is located in which state today?

- A) Maharashtra
- B) Gujarat
- C) Tamil Nadu
- D) Madhya Pradesh

'राणी की वाव' नावाने ओळखली जाणारी प्रसिद्ध विहीर सध्याच्या कोणत्या राज्यात आहे?

- अ) महाराष्ट्र
- ब) गुजरात
- क) तामिळनाडू
- ड) मध्य प्रदेश

41. The city of Hampi was the capital of which state?

- A) Vijayanagar
- B) Bahamani
- C) Chalukya
- D) Yadav

हम्पी हे शहर कोणत्या राज्याची राजधानी होती?

- अ) विजयनगर
- ब) बहामनी
- क) चालुक्य
- ड) यादव

42. What is the number of verses in Natyashastra written by Bharata Muni?

- A) Five thousand
- B) Eight thousand
- C) Four thousand
- D) Six thousand

भरत मुनी लिखित नाट्यशास्त्र ग्रंथात श्लोकांची संख्या किती आहे?

- अ) पाच हजार
- ब) आठ हजार
- क) चार हजार
- ड) सहा हजार

43. In which chapter of Natyashastra written by Bharatamuni, is music discussed?

- A) 1 to 5
- B) 6 to 27
- C) 28 to 34
- D) 35

भरत मुनी लिखित नाट्यशास्त्र ग्रंथातील कोणत्या अध्यायात संगीत विषयक विवेचन केले आहे?

- अ) १ ते ५
- ब) ६ ते २७
- क) २८ ते ३४
- ड) ३५

44. Chapter 35 of Natya Shastra by Bharatamuni deals with which topic?

- A) Musical
- B) Types of plays
- C) Theater
- D) Acting

भरत मुनी लिखित नाट्यशास्त्र ग्रंथातील ३५ वा अध्याय कोणत्या विषयाचे विवेचन करतो?

- अ) संगीत विषयक
- ब) नाटकांचे प्रकार
- क) नाट्यगृह
- ड) अभिनय विषयक

45. What is art?

- A) Expression
- B) Thinking
- C) Imagination
- D) None of these

कला म्हणजे काय?

- अ) अभिव्यक्ती

ब) विचार

क) कल्पना

ड) यापैकी नाही

46. "Shur aamhi sardar aamhala kay kunachi bhati" - Which type of rasa is created from the above poem?

A) Shant

B) Bhay

C) Veer

D) Raudra

"शूर आम्ही सरदार आम्हांला काय कुणाची भीती" या काव्यपंक्तीतून कोणत्या रस प्रकाराची निर्मिती झाली आहे?

अ) शांत

ब) भय

क) वीर

ड) रौद्र

47. Where in the options given below is the horrendous rasa (bhayanak) found?

A) War

B) Death

C) Murder

D) All of the above

खाली दिलेल्या पर्यायांमध्ये भयानक हा रस कोठे आढळतो?

अ) युद्ध

ब) मृत्यू

क) खून

ड) वरील सर्व ठिकाणी

48. Which of the following periods was the golden age of rock paintings at Bhim Betka?

A) New Stone Age

B) Mesolithic Age

C) Medieval period

D) Modern period

खालीलपैकी कोणता कालखंड भीमबेटका येथील शैलचित्रांचे सुवर्णयुग होते?

अ) नवशतमान

ब) मध्यशतमान

क) मध्ययुगीन कालखंड

ड) आधुनिक कालखंड

49. Which was the patron deity of the Vijayanagara rulers?

A) Vitthal

B) Balaji

C) Virupaksha

D) Rama

विजयनगर राज्यकर्त्यांचे कुलदैवत कोणते होते?

अ) विठ्ठल

ब) बालाजी

क) विरूपाक्ष

ड) राम

50. Who among the following was the founder of the Vijayanagara Empire?

A) Harihara and Bukka

B) Krishnadevaraya

C) Rajaraja Chola

D) Ballala III

खालीलपैकी कोण विजयनगर साम्राज्याचा संस्थापक होता?

अ) हरिहर आणि बुक्का

ब) कृष्णदेवराय

क) राजराज चोल

ड) बल्लाळ III

=====XOX=====

(NEP Pattern)

[Total No. of Question: 05]

Exam Seat No- २०२४ - २५
[Total No. of Pages- 02]

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती,
(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

F.Y.B.A. (Semester-I) Exam

Course Code – MAR-101-GEN

MARATHI – (मराठी)

Couse Title - मराठी साहित्य : कथा

(NEP Pattern)

वेळ : २:३० तास

(No. of Credits 04)

एकूण गुण-६०

सूचना -१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

४

- १) कथेची कोणतीही एक व्याख्या सांगा.
- २) गुंडगुळाच्या माळावर कशाचे झाड होते?
- ३) सलमा ही व्यक्तिरेखा कोणत्या कथेमध्ये आहे?
- ४) 'मरीआईचा गाडा' ही कथा कोणी लिहिली आहे ?

ब) खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे वीस शब्दात लिहा.

८

- १) कथेचे प्रकार कोणते आहेत ते सांगा.
- २) तात्या देसायला कशाची भीती वाटत होती?
- ३) 'सर्विस मोटार' या कथेतील चार पात्रांची नावे सांगा.
- ४) मामी मृणालबद्दल कोणते उद्गार काढत होत्या ?

प्रश्न २ रा खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे ५० शब्दात लिहा.

१२

- १) कथा म्हणजे काय? ते सांगून कथेचे घटक सांगा.
- २) पैलवान तुकाराम लांडगे चे व्यक्तिचित्रण लेखकाने कसे रेखाटले आहे?
- ३) 'कृष्णविवर' कथेतील अंतराळ मोहीमेचे वर्णन करा.
- ४) 'संस्कार' कथेतून लेखकाला काय सुचवायचे आहे?

प्रश्न ३ रा खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा.

१२

- १) कथेची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) 'मृणालिनीचे लावण्य' या कथेचे आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.
- ३) 'तलावातले चांदणे' या कथेत तरल प्रेमभावाचे वर्णन लेखकाने कसे केले आहे?

प्रश्न ४ था खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दात लिहा.

१२

- १) लग्न संपल्यानंतर लेखिकेच्या मनात कोणकोणते विचार येतात?
- २) 'वळीव' कथेत पावसाचे वर्णन कसे आले आहे ते सांगा.
- ३) यंत्रयुगाचा मानवी जीवनावर झालेला परिणाम सर्विस मोटार या कथेतून कसा दर्शविला आहे?

प्रश्न ५ वा खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ३०० शब्दात लिहा.

१२

- १) 'मरीआईचा गाडा' या कथेची मध्यवर्ती संकल्पना स्पष्ट करा.
- २) 'भुताचा जन्म' या विनोदी कथेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

[Total No. of Question: 03]

Seat No-

[Total No. of Pages- 1]

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule, Pune University

Class- F.Y.B.A.

MARATHI (Semester-I)

Sub Code – MAR-102-MJM

मराठी भाषेची कौशल्ये-१

(NEP 2023 Pattern)

Max Marks : 30

Time : 1.00 Hours

सूचना- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ ला. खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

(४)

१. प्राथमिक कौशल्ये कोणती आहेत ?
२. श्रवण म्हणजे काय ?
३. मराठीमध्ये कौशल्याला कोणकोणते पर्यायी शब्द आहेत?
४. आकलन म्हणजे काय?

(६)

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे २० शब्दांत लिहा.

१. श्रवण कौशल्याचे कोणतेही दोन फायदे सांगा?
२. शब्दबोध म्हणजे काय?
३. लेखनाची महत्त्वाची अंगे कोणती ?

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे ५० शब्दांपर्यंत लिहा. (कोणतेही चार)

(१२)

१. श्रवण कौशल्याचे फायदे सांगा.
२. टीप लिहा. प्रकट वाचन
३. टीप लिहा. लेखनाला गती येण्यासाठीचे उपाय
४. वाचनाचे फायदे सांगा.
५. बोलण्याच्या कौशल्यात भाषेला महत्त्वपूर्ण स्थान आहे, स्पष्ट करा.
६. प्रकट वाचन म्हणजे काय?

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दांपर्यंत लिहा. (कोणतेही दोन)

(८)

१. वाचन कौशल्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२. संभाषणाचे सविस्तर प्रकार सांगा.
३. श्रवण प्रक्रियेतील अडथळे सांगा.
४. 'भाषण कौशल्ये आत्मसात करण्यासाठी कोणती तयारी करावी लागते सविस्तर सांगा.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती,
(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त).

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

F.Y.B.A. (Semester-II)

Course Code – MAR-151-GEN

MARATHI – (मराठी)

Couse Title - मराठी साहित्य : कविता

(NEP 2024 Pattern)

वेळ : २:०० तास

(No. of Credits 04)

एकूण गुण-६०

सूचना -१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालील प्रश्न सोडवा.

अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

४

1. कवितेची कोणतीही एक व्याख्या सांगा.
2. आधुनिक कवितेचे जनक कोणास म्हटले जाते?
3. कवयित्रीच्या अस्तित्वाचे प्रतिबिंब कोणकोणत्या कवितांमध्ये पडले आहे?
4. कवयित्री कल्पना दुधाळ यांच्या कविता प्रामुख्याने कोणत्या विषयावर आधारित आहेत ?

ब) खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे वीस शब्दापर्यंत लिहा.

८

1. जागतिकीकरणाशी संबंधित कोणकोणते शब्द कवितासंग्रहात आले आहे?
2. कोणत्याही चार ग्रामीण कवींची नावे सांगा.
3. कवितेचे प्रकार कोणकोणते आहेत?
4. कल्पना दुधाळ यांच्या दोन्ही काव्यसंग्रहाची नावे सांगा.

प्रश्न २ रा खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दात लिहा.

१२

1. कवितेची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण स्पष्ट करा.
2. 'सायेब' या कवितेतून हतबल बापाचे चित्रण कवयित्रीने कसे केले आहे?
3. 'पाऊलखुणा' कवितेत कवयित्री स्वतःच्या जगण्याचे साधर्म्य सीतेशी कशा प्रकारे जोडते?
4. 'घोषणा' या कवितेतून कवयित्रीला काय सुचवायचे आहे?

प्रश्न ३ रा खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दात लिहा.

१२

1. 'बाया' कवितेतील मर्म उलगडून दाखवा.
2. मधला बांध या घटकातून कवयित्रीचे चिखलात कोरलेले ठसे कसे दिसून येतात?
3. 'बी' या कवितेतून शेतीच्या आणि कवयित्रीच्या एकरूपतेचे दर्शन कशाप्रकारे घडते?

प्रश्न ४ था खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दात लिहा.

१२

1. कवितेचे घटक कोणकोणते आहेत? ते स्पष्ट करा.
2. 'बाप' या कवितेतील कवयित्रीने बापाचे अस्तित्व कसे अधोरेखित केले आहे?
3. वरचा बांध या घटकांमध्ये कवयित्रीच्या अस्तित्वाचे प्रतिबिंब कसे पडले आहे ते सांगा.

प्रश्न ५ वा खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

१२

1. कविता म्हणजे काय? ते सांगून कवितेचे स्वरूप व संकल्पना स्पष्ट करा.
2. 'सिझर कर म्हणतेय माती' या काव्यसंग्रहाचे मूल्यमापन करा.

[Total No. of Question: 3]

Seat No

[Total No. of Pages- 1]

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule, Pune University
Class- F.Y.B.A.

MARATHI (मराठी) (Semester-II)

Sub Code - MAR-152-MJM - मराठी भाषेची कौशल्ये - 2
(NEP 2023 Pattern)

Time : 1. Hours

(No. of Credits 2)

Max Marks : 30

सूचना- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ ला. खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

(४)

१. निवेदन म्हणजे काय ?
२. उत्तम सूत्रसंचालनासाठी कशाची आवश्यकता असते?
३. कार्यक्रमाचा आत्मा कोणास म्हटले जाते?
४. वक्तृत्वामध्ये कोणत्या गोष्टीला महत्त्व असते ?

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे २० शब्दांत लिहा.

(६)

१. प्रास्ताविकाचा हेतू काय असतो ?
२. तुम्हांला माहित असलेल्या कोणत्याही दोन उत्तम सूत्रसंचालकाचे नावे लिहा.
३. सूत्रसंचालनाचे कोणतेही चार प्रकार सांगा.

प्र.२ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे ५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार)

(१२)

१. उत्तम सूत्रसंचालनाचे गुण लिहा.
२. टीप लिहा - कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक
३. 'सूत्रसंचालकाला कार्यक्रमाचा आधारस्तंभ म्हटले जाते.' या विधानाची चर्चा करा.
४. सूत्रसंचालकाला कोणती पथ्ये पाळावी लागतात ?
५. कार्यक्रम संयोजन कौशल्याचे स्वरूप लिहा.
६. सूत्रसंचालनाची तयारी कशी करावी?

प्र.३ रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे १५० शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन)

(८)

१. सूत्रसंचालनाचे कार्यक्रमनिहाय प्रकार सविस्तर लिहा.
२. मनोगत व्यक्त करताना कोणकोणत्या गोष्टींची दक्षता घ्यावी लागते ?
३. तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालयामध्ये २७ फेब्रुवारी २०२५ रोजी 'मराठी भाषा गौरव दिन' कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे. - कार्यक्रम प्रतिका तयार करा.
४. 'सूत्रसंचालन हे प्रभावी भाषिक कौशल्ये आहे.' सोदाहरण स्पष्ट करा.

①

Anekant Education Society's

सत्र - 2024 - 25

**Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science &
Commerce, Baramati,
(Autonomous)**

Total No. of Questions : 05

Seat No. :

Total No. of Pages : 02

F.Y.B.A. (SEM - I),**Course Code : HIN-101-GEN****Course Title : आधुनिक हिंदी कहानी साहित्य****(NEP 2.0, 2024 Pattern)**

समय : 2.00 घंटे

अंक : 60

सूचनाएँ : 1) एक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर लिखिए।

(04)

1. कहानी कौनसी विधा है ?
2. 'एक टोकरी भर मिट्टी' कहानी के लेखक कौन हैं ?
3. बाबा भारती के घोड़े का नाम क्या है ?
4. 'सुख' कहानी के नायक का नाम क्या है ?

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए।

(08)

- 1) कहानी के कोई भी दो तत्व के नाम लिखिए ।
- 2) हामिद ने अपनी दादी के लिए क्या खरीदा ?
- 3) 'जिंदगी और गुलाब के फूल' कहानी के दो पात्रों के नाम लिखिए ।
- 4) भगवान ने भगत को कहाँ और क्यों भेजा ?

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) 'जिंदगी और गुलाब के फूल' कहानी में कौन-सी समस्या चित्रित की है ?
- 2) 'अकबरी लोटा' कहानी में लाला झाऊलाल ने अपनी पत्नी को कौनसा वचन दिया ?
- 3) 'सुख' कहानी में भोलाबाबू का मन दुःखी क्यों हुआ ?
- 4) 'महाशूद्र' कहानी में कौन-सी समस्या चित्रित की है ?

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) कहानी के कथावस्तु तत्व पर प्रकाश डालिए ।
- 2) 'ईदगाह' कहानी में प्रेमचंद जी ने ईद के त्योहार का वर्णन कैसे किया है ?
- 3) 'हार की जीत' कहानी में बाबा भारती ने खड़कसिंह से कौन-सी प्रार्थना की ?

(PTO)

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए। (06)

- 1) "महाराज, अब तो यह झोपड़ी तुम्हारी ही हो गई है। मैं उसे लेने नहीं आई हूँ। महाराज क्षमा करें तो एक विनती है।"

अथवा

- 2) "अजी हटो! ढाई सौ रुपए के लिए अपने भाई से भीख मांगोगी ? मुझसे ले लेना।"

आ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए। (06)

- 1) "आज का सूरज ऐसा लाल....ऐसा खूबसूरत की आपसे क्या कहूँ ? सारी धरती लाल हो गई थी जिलेदार साहब आपने देखा था न ।"

अथवा

- 2) "तुम्हारा मामला बड़ा पेचीदा है। हम अभी तक तय नहीं कर पाए कि तुम्हें स्वर्ग दें या नरक। तुम्हारा फैसला खुद भगवान करेंगे।"

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। (12)

- 1) 'एक टोकरी भर मिट्टी' कहानी में जमींदार का हृदय परिवर्तन कैसे हुआ ?
2) 'भगत की गत' कहानी के माध्यम से लेखक ने किस पर प्रहार किया हुआ है?

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए। (06)

- 1) "महाराज, अब तो यह झोपड़ी तुम्हारी ही हो गई है। मैं उसे लेने नहीं आई हूँ। महाराज क्षमा करें तो एक विनती है।"

अथवा

- 2) "अजी हटो! ढाई सौ रुपए के लिए अपने भाई से भीख मांगोगी ? मुझसे ले लेना।"

आ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए। (06)

- 1) "आज का सूरज ऐसा लाल....ऐसा खूबसूरत की आपसे क्या कहूँ ? सारी धरती लाल हो गई थी जिलेदार साहब आपने देखा था न ।"

अथवा

- 2) "तुम्हारा मामला बड़ा पेचीदा है। हम अभी तक तय नहीं कर पाए कि तुम्हें स्वर्ग दें या नरक। तुम्हारा फैसला खुद भगवान करेंगे।"

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। (12)

- 1) 'एक टोकरी भर मिट्टी' कहानी में जमींदार का हृदय परिवर्तन कैसे हुआ ?
2) 'भगत की गत' कहानी के माध्यम से लेखक ने किस पर प्रहार किया हुआ है?

Seat No. :

Total No. of Questions : 03

Total No. of Pages : 01

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

F.Y.B.A., (SEM -I), ~~XXXXXX~~

Course Code & Course Title : (HIN-102-MJM) प्रयोजनमूलक हिंदी
(2023 Pattern)

समय : 1 घंटा

(No. Of Credits-02)

अंक : 30

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न-1 अ) निम्नलिखित बहुविकल्पीय प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(04)

- 1) प्रयोजनमूलक को अंग्रेजी में कहा जाता है।
1) FUNCTIONAL 2) TECNICAL 3) FUCTION 4) FICTION
- 2) प्रयोजनमूलक हिंदी का दूसरा नाम है?
1) व्यावसायिक हिंदी 2) साहित्यिक हिंदी 3) उपयुक्त हिंदी 4) अनुपयुक्त हिंदी
- 3) इनमें से प्रयोजनमूलक हिंदी की विशेषता नहीं हैं।
1) अनुपयुक्तता 2) वैज्ञानिकता 3) साहित्यिकता 4) भाषिक विशिष्टता
- 4) कार्यालय जापन प्रकार का पत्र है?
1) सरकारी पत्र 2) अर्धसरकारी पत्र 3) निजी पत्र 4) अभिनंदन पत्र

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक-दो वाक्यों में उत्तर लिखिए।

(06)

- 1) प्रयोजनमूलक हिंदी की परिभाषा लिखिए।
- 2) परिपत्र किसे कहा जाता है?
- 3) कार्यालय आदेश का प्रयोग कब किया जाता है?

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) प्रयोजनमूलक हिंदी की कोई भी तीन विशेषता लिखिए।
- 2) राजभाषा हिंदी किसे कहते हैं?
- 3) आदेश किसे कहा जाता है?
- 4) संचार माध्यमों के नाम लिखिए।
- 5) प्रयोजनमूलक हिंदी का सामान्य परिचय दीजिए।
- 6) अधिसूचना का प्रारूप प्रस्तुत कीजिए।

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के 80-120 शब्दों में उत्तर लिखिए।

(08)

- 1) प्रयोजनमूलक हिंदी की विशेषताएँ लिखिए।
- 2) पत्र लेखन की विशेषताएँ लिखिए।
- 3) प्रयोजनमूलक हिंदी के विविध रूपों का विवेचन कीजिए।
- 4) सरकारी पत्राचार के प्रकारों का विवेचन कीजिए।

Anekant Education Society's
**Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science &
Commerce, Baramati,
(Autonomous)**

Total No. of Questions : 05

Seat No. :
Total No. of Pages : 02

F.Y.B.A. (SEM - II) Course Code : HIN-151-GEN

**Course Title : आधुनिक हिंदी काव्य साहित्य
(2024 Pattern)**

समय : 2.00 घंटे

अंक : 60

सूचनाएँ : 1) एक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित बहुविकल्पीय प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(04)

1. 'कवि' शब्द के लिए इनमें से कौन-सा अंग्रेजी शब्द पर्यायवाची है ?
1) Poet 2) Poem 3) Kavi 4) Literature
2. 'रोशनी के उस पार' कविता के कवि कौन हैं ?
1) धूमिल 2) नागार्जुन 3) जानेंद्रपति 4) ओमप्रकाश वाल्मीकि
3. निम्न में से किस कविता में अकाल का चित्रण मिलता है ?
1) जो बीत गई 2) अकाल और उसके बाद 3) दोनों ओर प्रेम पलता है 4) हो गई है पीर
4. 'पुष्प की अभिलाषा' में कवि ने कौन-सी भावना का चित्रण किया है ?
1) प्यार 2) मित्रप्रेम 3) देशप्रेम 4) मातृप्रेम

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए।

(08)

- 1) काव्य के दो भेद लिखिए ।
- 2) 'रोटी और संसद' कविता में तीन आदमी क्या करते हैं ?
- 3) दोनों ओर प्रेम पलता है मैं कवि ने किसके माध्यम से उर्मिला की व्यथा का चित्रण किया है?
- 4) 'जो बीत गई' कविता में कवि ने कौन-से प्रतीकों का प्रयोग किया है ?

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) दृश्यकव्य किसे कहते हैं ? स्पष्ट कीजिए ।
- 2) 'रोशनी के उस पार' कविता में कौन-सी समस्या चित्रित की है?
- 3) 'दोनों ओर प्रेम पलता है' कविता में किस की विरह व्यथा का वर्णन किया है?
- 4) 'पुष्प की अभिलाषा' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।

(PTO)

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) 'उतनी दूर मत ब्याहना बाबा' कविता का भावार्थ लिखिए ।
- 2) 'आदमी को प्यास लगती है' कविता में कवि ने कौन-सी समस्या चित्रित की है ?
- 3) 'अकाल और उसके बाद' में कवि नागार्जुन ने अकाल का चित्रण कैसे किया है ?
- 4) 'जो बीत गई' कविता में कवि हरिवंशराय बच्चन जी ने कौनसा संदेश दिया है ?

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए।

(06)

1) "बाबा!

मुझे उतनी दूर मत ब्याहना
जहाँ मुझसे मिलने जाने खातिर
घर की बकरियाँ बेचनी पड़े तुम्हें ।"

अथवा

2) "कालोनी के मध्यवर्ती पार्क में

जो एक हैंडपंप है
भरी दोपहर वहाँ
दो जने पानी पी रहे हैं
अपनी बारी में एक जना चाँपे चलाए जा रहा है हैंडपंप का हत्था
दूसरा झुककर पानी पी रहा है ओक से ।"

आ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए।

(06)

1) "मुझे तोड़ लेना वनमाली !

उस पथ पर देना तुम फेंक,
मातृभूमि पर शीश चढ़ाने
जिस पथ जाते वीर अनेक ।"

अथवा

2) "कई दिनों तक चूल्हा रोया, चक्की रही उदास

कई दिनों तक कानी कुतिया सोई उनके पास
कई दिनों तक लगी भीत पर छिपकलियों की गश्त
कई दिनों तक चूल्हों की भी हालत रही शिकस्त ।"

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

(12)

- 1) 'रोटी और संसद' कविता का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए ।
- 2) 'जो बीत गई' कविता में कवि हरिवंशराय बच्चन जी ने कौनसा संदेश दिया है ?

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) 'उतनी दूर मत ब्याहना बाबा' कविता का भावार्थ लिखिए।
- 2) 'आदमी को प्यास लगती है' कविता में कविने कौन-सी समस्या चित्रित की है ?
- 3) 'अकाल और उसके बाद' में कवि नागार्जुन ने अकाल का चित्रण कैसे किया है ?
- 4) 'जो बीत गई' कविता में कवि हरिवंशराय बच्चन जी ने कौनसा संदेश दिया है ?

(06)

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए।

- 1) "बाबा!

मुझे उतनी दूर मत ब्याहना
जहाँ मुझसे मिलने जाने खातिर
घर की बकरियाँ बेचनी पड़े तुम्हें।"

अथवा

- 2) "कालोनी के मध्यवर्ती पार्क में

जो एक हैंडपंप है
भरी दोपहर वहाँ
दो जने पानी पी रहे हैं
अपनी बारी में एक जना चाँपे चलाए जा रहा है हैंडपंप का हत्था
दूसरा झुककर पानी पी रहा है ओक से।"

(06)

आ) निम्नलिखित में से किसी एक ससंदर्भ का स्पष्टीकरण कीजिए।

- 1) "मुझे तोड़ लेना वनमाली !

उस पथ पर देना तुम फेंक,
मातृभूमि पर शीश चढ़ाने
जिस पथ जाते वीर अनेक।"

अथवा

- 2) "कई दिनों तक चूल्हा रोया, चक्की रही उदास
कई दिनों तक कानी कुतिया सोई उनके पास
कई दिनों तक लगी भीत पर छिपकलियों की गश्त
कई दिनों तक चूल्हों की भी हालत रही शिकस्त।"

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

(12)

- 1) 'रोटी और संसद' कविता का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए।
- 2) 'जो बीत गई' कविता में कवि हरिवंशराय बच्चन जी ने कौनसा संदेश दिया है ?

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

Seat No. :

Total No. of Questions: 03

Total No. of Pages : 02

F.Y.B.A. (SEM - II)

Subject & Subject Code: [HIN-152-MJM] रचनात्मक हिंदी लेखन
(2023 Pattern)

समय : 1 घंटे

(No. of Credits 02)

अंक : 30

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न-1 अ) निम्नलिखित बहुविकल्पीय प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(04)

1) संक्षेपण में भाषा नहीं होनी चाहिए।

1) सरल 2) स्पष्ट 3) कठीण 4) विशेष

2) किसी रचना का एक भाग होता है।

1) पल्लवन 2) संक्षेपण 3) निबंध 4) अनुच्छेद

3) भाव पल्लवन में मूलवाक्य में आए विचार मंच को से सुना जाता है।

1) स्पष्ट 2) सिद्धांत 3) विस्तार 4) रूप

4) लेखक या कवि अपने विचार से सूत्र वाक्य को याद करते हैं।

1) निबंध 2) अनुच्छेद 3) भावार्थ 4) पल्लवन

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक-दो वाक्यों में उत्तर लिखिए।

(06)

1) रचनात्मक लेखन का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।

2) रचनात्मक लेखन किसे कहते हैं?

3) रचनात्मक लेखन का महत्त्व लिखिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) रचनात्मक लेखन की प्रमुख विशेषताएं लिखिए।
- 2) संक्षेपण के नियम लिखिए।
- 3) रचनात्मक लेखन के प्रकार लिखिए।
- 4) रचनात्मक लेखन की भाषा कैसी होती है?
- 5) भावपल्लवन को स्पष्ट कीजिए।
- 6) पल्लवन की तीन उपयोगिता लिखिए।

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के 80-120 शब्दों में उत्तर लिखिए।

(08)

- 1) रचनात्मक लेखन कैसे किया जाता है उदाहरणसहित स्पष्ट कीजिए।
- 2) पल्लवन की प्रक्रिया को स्पष्ट कीजिए।
- 3) रचनात्मक लेखन की आज के समय में प्रासंगिकता लिखिए।
- 4) पल्लवन और संक्षेपण में क्या अंतर है स्पष्ट कीजिए।

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College, Baramati,
(Arts, Commerce & Science)
(Autonomous)

Total No. of Questions : 05

Seat No. :

Total No. of Pages : 02

F.Y.B.A. (SEM - I)

Subject & Subject Code : सामान्य हिंदी (G-1) [UAHN111]
(2022 Pattern)

समय : 2.00 घंटे

अंक : 60

सूचनाएँ : 1) एक सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1 अ) निम्नलिखित बहुविकल्पीय प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

(04)

1. 'एक टोकरी भर मिट्टी' कहानी के लेखक कौन है ?
1) माधव सप्रे 2) प्रेमचंद 3) उषा प्रियंवदा 4) अन्नपूर्णानंद
2. जिंदगी और गुलाब के फूल कहानी में कौन सी समस्या चित्रित की है ?
1) विवाह की 2) बेरोजगार युवकों की 3) दहेज की समस्या 4) राजनीतिक समस्या
3. इनमें से धूमिल की कविता कौन सी है?
1) कालिदास 2) आदमी को प्यास लगती है 3) रोटी और संसद 4) रोशनी के उस पार
4. "उतनी दूर मत ब्याहना बाबा" कविता में कवियत्री ने किसकी भावनाओं का चित्रण किया है?
1) शहर की युवती 2) पढ़ी-लिखी युवती 3) ग्रामीण युवती 4) आदिवासी युवती

आ) निम्नलिखित प्रश्नों के एक-दो वाक्यों में उत्तर लिखिए।

(08)

- 1) 'एक टोकरी भर मिट्टी' कहानी में जमींदार किसकी झोपड़ी पर कब्जा करना चाहता था?
- 2) ईदगाह कहानी में हामीद ने अपनी दादी के लिए क्या खरीदा?
- 3) 'रोटी और संसद' कविता में तीन आदमी क्या करते हैं ?
- 4) "रोशनी के उस पार" कविता में कवि ने किसकी समस्या को चित्रित किया है?

प्रश्न 2) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के 50-60 शब्दों में उत्तर लिखिए।

(12)

- 1) 'ईदगाह' कहानी में लेखक प्रेमचन्द जी ने ईद के समय का वर्णन किस प्रकार किया है ?
- 2) 'अकबरी लोटा' कहानी में लाला झाऊलाल के सामने कौन सी समस्या आ गई ?
- 3) 'रोशनी के उस पार' कविता का भावार्थ स्पष्ट कीजिए ।
- 4) 'आदमी को प्यास लगती है' कविता में कवि ने कौन-सी समस्या चित्रित की है ?

प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। (06)

1) "महाराज अब तो यह झोपड़ी तुम्हारी हो गई है। मैं उसे लेने नहीं आई हूँ। महाराज क्षमा करें तो एक दिनती है।"

अथवा

2) "अभी चला। आपकी इजाजत हो तो पहले मैं इस लोटे को इस आदमी से खरीद लूँ। क्यों जी ! बेचोगे ? मैं पचास तक इसका दाम दे सकता हूँ।"

आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। (06)

1) "एक आदमी
रोटी बेलता है एक आदमी रोटी खाता है
एक तीसरा आदमी भी है
जो न रोटी बेलता है, न रोटी खाता है वह
सिर्फ रोटी से खेलता है।"

अथवा

2) "उस घर से मत जोड़ना मेरा रिश्ता
जिस घर में बड़ा-सा खुला आँगन न हो
मुर्गे की बाँग पर जहाँ होती ना हो सुबह
और शाम पिछवाड़े से जहाँ
पहाड़ी पर डूबता सूरज ना दिखे।"

प्रश्न 4 प्रश्न 4 अ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए।

- 1) पेड़ लगाओ, पेड़ बचाओ (12)
- 2) दहेज - एक सामाजिक समस्या
- 3) जन जन की भाषा : हिंदी।

अथवा

आ) निम्नलिखित दोनों प्रश्नों के उत्तर लिखना आवश्यक हैं।

- 1) नौकरी के लिए तैयार किये गए स्ववृत्त लेखन का नमूना तैयार कीजिए। (12)
- 2) बाजार में आये नए मोबाईल का विज्ञापन का नमूना तैयार कीजिए।

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

- 1) 'एक टोकरी भर मिट्टी' कहानी में जमींदार का हृदय परिवर्तन कैसे होता है ? (12)
- 2) 'उतनी दूर मत ब्याहना बाबा' कविता में कवियत्री ने आदिवासी लड़की की भावनाओं का चित्रण किस प्रकार किया है ?

Total No. of Question:- 05

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

Seat No:-

वर्ग - एफ. वाय. बी. ए. प्रथम वर्ष, सत्र - I (Pattern 2024)

वेळ:- ०२ : ०० तास

विषय व कोड :- POL-101GEN: Introduction to Political Science

गुण:- ६०

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितो.

प्रश्न.१ ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

12

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) 'दि पॉलिटीक्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) रूसो

ब) वुड्रो विल्सन

क) अँरिस्टॉटल

ड) वरील पैकीसर्व

2) लोकप्रशासनाचे जनक कोणास म्हटले जाते?

अ) वुड्रो विल्सन

ब) एफ. डब्ल्यू. विलोबी

क) जॉन लॉक

ड) कार्ल मार्क्स

3) भारताने कोणत्या लोकशाहीचा पुरस्कार केला आहे?

अ) प्रत्यक्ष लोकशाही

ब) अध्यक्षीय लोकशाही

क) संसदीय लोकशाही

ड) जनवादी लोकशाही

4) राज्यशास्त्रातील सर्वात जुनी उपविद्याशाखा कोणती आहे?

अ) सार्वजनिक धोरण

ब) राजकीय सिद्धांत

क) लोकप्रशासन

ड) राजकीय प्रक्रिया

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) ग्रीक नगर राज्यांची नावे लिहा.

2) राज्यशास्त्राची व्याख्या लिहा.

3) व्यक्ती स्वातंत्र्याचा पुरस्कार कोणी केला?

4) राज्यशास्त्राचा जनक कोणास म्हटले जाते?

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण)

12

1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे स्वरूप लिहा.

2) पारंपारिक राज्यशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3) न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.

4) समतेची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण)

12

1) राजकीय सिद्धांत ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2) राज्याचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा.

3) लोकशाहीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येक 6 गुण)

12

1) लोकप्रशासन शास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.

2) राज्यशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.

3) लोकशाहीचे तीन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा.

12

1) राज्यशास्त्राची संकल्पना स्पष्ट करून व्याप्ती लिहा.

2) राजकीय सिद्धांताची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

Seat No:-

Total No. of Question:-03

Total No. of Page:-02

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.
(स्वायत्त महाविद्यालय)

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग:- एफ. वाय. बी. ए. प्रथम वर्ष, सेमिस्टर-II (NEP Pattern 2023)

वेळ:- 02:00 तास विषय व कोड :- POL-151-MJM Political Thought Before Independence गुण:- 60

सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

12

प्रश्न.1. ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडवा.

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) अहिंसाची पुजारी कोणास म्हटले जाते.

अ) महात्मा फुले ब) महात्मा गांधी क) राजाराम मोहन रॉय ड) लोकमान्य टिळक

2) महात्मा फुले यांनी कोणत्या समाजाची स्थापना केली.

अ) प्रार्थना समाज ब) सत्यशोधक समाज क) आर्य समाज ड) ब्राम्हो समाज

3) नवमानवतावादी विचारवंत कोणास म्हटले जाते.

अ) मानवेंद्रनाथ रॉय ब) महात्मा गांधी क) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर ड) पंडित जवाहरलाल नेहरू

4) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया ची स्थापना केव्हा झाली.

अ) १९२० ब) १९५० क) १९२६ ड) १९३०

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) भारतीय स्वातंत्र्याचा पहिला उठाव केव्हा झाला.

2) भारतीय असंतोषाचे जनक कोणास म्हटले जाते.

3) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील दोन मवाळ गटातील नेत्यांची नावे लिहा.

4) महात्मा गांधीच्या अहिंसेचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा.

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 4 गुण)

1) १८५७ च्या उठावाची कारणे स्पष्ट करा.

2) लोकमान्य टिळकांची राष्ट्रीय आंदोलनातील कामगिरी स्पष्ट करा.

3) महात्मा गांधी यांचे सत्य विषयक विचार स्पष्ट करा.

4) ब्रिटिश वसाहत वादाची विधायक बाजू स्पष्ट करा.

5) लॉर्ड रिपन यांच्या मते स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे उद्देश कोणते स्पष्ट करा.

12

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 4 गुण)

- 1) रानडे प्रणित उदारमतवादाचे मुलाधार सांगा?
- 2) नव मानवतावादाची मूलतत्त्वे स्पष्ट करा.
- 3) ब्रिटिश राजवटीतील मुद्रण स्वातंत्र्यावर माहिती लिहा.
- 4) लोकमान्य टिळकांची चतुःसूत्री कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- 5) महात्मा गांधी यांचे अहिंसाविषयक विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न. 4 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण)

- 1) ब्रिटिशांचे आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.
- 2) महात्मा फुलेंचे शिक्षण विषयक विचार स्पष्ट करा.
- 3) आर्य समाजाची कार्य लिहा.

प्रश्न. 5 रा. खालील पैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

- 1) दादाभाई नौरोजी यांचा आर्थिक शोषणाचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.
- 2) महात्मा गांधी यांचे 'रामराज्यची' संकल्पना स्पष्ट करा.

----------*-----*-----*

Total No. of Question:- 05

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,

Total No. of Page:- 01

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती.

(अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

Seat No:-

सत्रांत परीक्षा

विषय : राज्यशास्त्र

वर्ग - एफ. वाय. बी. ए. प्रथम वर्ष, सत्र- I (Pattern 2019)

वेळ:- ०२ : ०० तास

विषय व कोड :- POL1101 Indian Government & Politics G-1

गुण:- ६०

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

12

प्रश्न.१ ला. खालील पैकी सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

अ) खालील प्रश्नाचे योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी 1 गुण)

1) भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात राज्याची मार्गदर्शक तत्वे समाविष्ट करण्यात आली आहेत?

अ) कलम 15 ते 25 ब) कलम 22 ते 33 क) कलम 12 ते 28 ड) कलम 36 ते 51

2) घटना समितीचे अध्यक्ष कोण होते?

अ) बॅरिस्टर जयकर ब) सरदार वल्लभ भाई पटेल क) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ड) पंडित जवाहरलाल नेहरू

3) केंद्रसूची मध्ये किती विषय आहेत?

अ) 40 ब) 100 क) 55 ड) 52

4) पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतात?

अ) राष्ट्रपती ब) उपराष्ट्रपती क) पंतप्रधान ड) गृहमंत्री

ब) खालील प्रश्नाचे एका वाक्यात उत्तर लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण)

1) भारतीय राज्यघटनेत किती मूलभूत अधिकार आहेत?

2) भारतीय राज्यघटना कोणत्या वर्षी अमलात आली?

3) 42 वी घटनादुरुस्ती कोणत्या साली करण्यात आली?

4) सर्वोच्च न्यायालयाच्या सरन्यायाधीशांची नेमणूक कोण करतात?

12

प्रश्न. 2 रा. खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा. (प्रत्येकी 4 गुण)

1) समतेचा हक्क

2) संसदीय लोकशाही

3) राज्यसभेची रचना

4) न्यायालयीन पुनर्विलोकन

12

प्रश्न. 3 रा. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण)

1) घटनात्मक उपायांचा हक्क स्पष्ट करा.

2) मूलभूत कर्तव्याची माहिती लिहा.

3) पंतप्रधानांची भूमिका स्पष्ट करा.

12

प्रश्न. 4 था. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 6 गुण)

1) स्वातंत्र्याचा हक्क स्पष्ट करा.

2) भारतीय राज्यघटनेतील मार्गदर्शक तत्वांचे महत्व स्पष्ट करा.

3) केंद्रीय मंत्रिमंडळाचे अधिकार लिहा.

12

प्रश्न. 5 वा. खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा.

1) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2) राष्ट्रपतीचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

1

Exam Seat No.

Total No. of Questions : 5

Total No. of pages : 2

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Class – F.Y.B.A.
Subject – History
Semester - I
HIS-101-MJM : Early Indian Social Organisations
(2023 NEP 1.0 Patt.)

Time : Two Hours

(No. of Credits 04)

Max. Marks : 60

Instructions to the candidate :

- I. All questions are compulsory.
- II. Numbers to the right indicate full marks.

प्रश्न क्रमांक १. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (सर्व प्रश्न अनिवार्य)

१२

- अ) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यांत उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी १ गुण)
१. वर्ण व्यवस्थेत कोणत्या वर्णाची सर्वोच्च स्थानी कल्पना करण्यात आली आहे?
 २. वर्ण व्यवस्थेत किती वर्णांचा समावेश होतो?
 ३. आश्रम व्यवस्थेत आयुष्याचे किती टप्पे कल्पण्यात आले आहेत?
 ४. "जात म्हणजे बंदीस्त वर्ग होय" अशी जातीची व्याख्या कोणी केली आहे?

ब) पुढील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

१. दोन प्राचीन विद्यापिठांची नावे लिहा..
२. वर्णव्यवस्थेनुसार शुद्रांकडे कोणती कामे सोपविण्यात आली आहेत?
३. वर्णव्यवस्थेत कोणत्या वर्णांचा समावेश होतो?
४. वर्णव्यवस्थेत वैश्यांना कोणते अधिकार देण्यात आले आहेत?

१२

प्रश्न क्रमांक २. ५०-६० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

१. वैश्य वर्ण
२. गुरुकुल पद्धती
३. क्षत्रिय वर्ण
४. गृहस्थाश्रम

१२

प्रश्न क्रमांक ३. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. संस्कारांची माहिती लिहा.

२. पुरुषार्थ स्पष्ट करा.

३. विवाह संस्थेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न क्रमांक ४. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१. आश्रम व्यवस्थेची माहिती लिहा.

२. त्रैवर्णिकांचे विशेष अधिकार स्पष्ट करा.

३. इ.स.पू. ६ व्या शतकापासून ते मौर्य काळापर्यंत झालेला जातीव्यवस्थेचा विकास लिहा.

१२

प्रश्न क्रमांक ५. ३०० शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

१. जातीव्यवस्थेच्या उदयाचा आढावा घ्या.

२. प्रारंभीक भारतातील स्त्रियांची स्थिती स्पष्ट करा.

१२

Total No. of Questions : 5
Total No. of pages : 2

Exam Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Class – F.Y.B.A.
Subject – History
Semester - I
HIS-101-GEN : Early India : B.C. 2500 to B.C. 600
(2024 NEP 2.0 Patt.)

Time : Two Hours

(No. of Credits 04)

Max. Marks : 60

Instructions to the candidate :

- I. All questions are compulsory.
- II. Numbers to the right indicate full marks.

प्रश्न क्रमांक १. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (सर्व प्रश्न अनिवार्य)

गुण १२

अ) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी १ गुण)

१. जातक कथा म्हणजे काय?
२. हडप्पा संस्कृतीचा कालावधी लिहा.
३. आर्यांच्या आगमनासंबंधीचा 'उत्तर ध्रुव सिद्धांत' कोणी मांडला आहे?
४. जैन परंपरेतील चोविसाव्या तिर्थकरांचे नाव काय आहे?

ब) पुढील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

१. प्रारंभिक भारतीय इतिहासाची माहिती देणाऱ्या दोन महाकाव्यांची नावे लिहा.
२. वैदिक वाङ्मयात कोणत्या ग्रंथांचा समावेश होतो?
३. प्रारंभिक भारताच्या काळात भारतात येऊन गेलेल्या चार चिनी यात्रेकरूंची नावे लिहा.
४. वैदिक संस्कृतीचे कोणते दोन टप्पे पडतात?

प्रश्न क्रमांक २. ५०-६० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

गुण १२

१. टीप लिहा - मध्याश्मयुग
२. हडप्पा संस्कृतीचा विस्तार
३. यज्ञ संस्था
४. भगवान बुद्धांचे जीवन

प्रश्न क्रमांक ३. ५०-६० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

गुण १२

१. हडप्पा संस्कृतीतील सामाजिक जीवन स्पष्ट करा.

२. पूर्व वैदिक काळातील आर्यांचे राजकीय जीवन स्पष्ट करा.
३. भगवान बुद्धांचा अष्टांग मार्ग लिहा.

प्रश्न क्रमांक ४. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

गुण १२

१. हडप्पा कालीन धार्मिक जीवनाचा आढावा घ्या.
२. ऋग्वेद काळातील आर्यांचे आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.
३. जैन तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.

प्रश्न क्रमांक ५. ३०० शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

गुण १२

१. हडप्पा संस्कृतीचा न्हास कसा घडून आला याची चर्चा करा.
 २. पूर्व वैदिक काळातील आर्यांचे राजकीय जीवन स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 5
Total No. of pages : 2

Exam Seat No.

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)
Class – F.Y.B.A.
Subject – History
Semester - II
HIS-151-GEN : Early India : B.C. 600 to A.D. 1206
(2024 Patt.)

Time : Two Hours

(No. of Credits 04)

Max. Marks : 60

Instructions to the candidate :

- I. All questions are compulsory.
- II. Numbers to the right indicate full marks.

प्रश्न क्रमांक १. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (सर्व प्रश्न अनिवार्य)

गुण १२

अ) पुढील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी १ गुण)

१. किती महाजनपदे अस्तित्वात असल्याचे उल्लेख मिळतात?
२. खऱ्या अर्थाने गुप्त साम्राज्याचा संस्थापक कोणाला मानले जाते?
३. कोणत्या राज्यकर्त्यांनी प्रतिष्ठान (पैठण) ही आपली राजधानी बनवली ?
४. सेनगुट्टवन हा कोणत्या राज्यातील राजा आहे?

ब) पुढील प्रश्नांची दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी २ गुण)

१. मौर्य कालखंडाविषयी माहिती देणाऱ्या दोन समकालीन ग्रंथांची माहिती लिहा.
२. सातवाहन घराण्याच्या दोन प्रसिद्ध राज्यकर्त्यांची नावे लिहा.
३. कोणत्या गुप्त राज्यकर्त्याला 'शकारी' म्हणून ओळखले जाते, का?
४. तमिळ महाकाव्यांची नावे लिहा.

प्रश्न क्रमांक २. ५०-६० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

गुण १२

१. टीप लिहा - अशोकाचा धम्म.
२. टीप लिहा - सातवाहन काळातील धार्मिक जीवन.
३. टीप लिहा - गुप्त कालीन धार्मिक जीवन.
४. गुप्तांचे प्रांतिक व स्थानिक प्रशासन

प्रश्न क्रमांक ३. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

गुण १२

१. मौर्यांचे प्रांतिक प्रशासन स्पष्ट करा.
२. सातवाहन काळातील आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.
३. गुप्त कालीन सामाजिक जीवन स्पष्ट करा.

प्रश्न क्रमांक ४. १००-१५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

गुण १२

१. मौर्य काळातील सामाजिक परिस्थिती स्पष्ट करा.
२. गुप्त कालीन आर्थिक जीवनाची माहिती लिहा.
३. सम्राट हर्षवर्धनच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न क्रमांक ५. ३०० शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

गुण १२

१. मौर्य साम्राज्याचा उदय व विस्तार कसा घडून आला, ते स्पष्ट करा.
 २. गुप्त कालीन राजकीय जीवन स्पष्ट करा.
-

Total No. of Question: 03

Exam Seat No.
Total No. of Page: 01

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान, वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त महाविद्यालय)
सत्रांत परीक्षा
विषय : समाजशास्त्र
वर्ग - एफ. वाय. बी. ए. सेमिस्टर-I
विषय व कोड :- SOC-137-IKS भारतीय सामाजिक दृष्टीकोन
2023 Pattern

वेळ: 01: 30 तास

गुण:- 30

- सूचना : - 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न. 1 अ. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1. जात ही वर्ण व्यवस्थेची उत्क्रांती आहे असे कोणी म्हटले?
2. भारतीय समाजशास्त्राचे पितामह म्हणून कोणाला संबोधले जाते.
3. सांस्कृतीकरण म्हणजे काय?
4. इजिप्तच्या समाज अध्ययनाला कोणत्या संज्ञाने ओळखले जाते?

प्रश्न. 1 ब. खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1. जातीची व्याख्या लिहा.
2. धर्माच्या उत्पत्तीचा सिद्धांत कोणी मांडला?
3. प्राच्यविद्याभ्यासकांनी समाजाचा अभ्यास करतेवेळी कोणत्या साधनांचा आधार घेतला.

प्रश्न. 2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1. डॉ. जी. एस. घुर्ये यांनी सांगितलेली जातीपासून उपजातीची निर्मिती स्पष्ट करा.
2. समाजाचे खंडात्मक विभाजन स्पष्ट करा.
3. आंतरविद्याशाखीय ज्ञानप्रणाली म्हणजे काय?
4. बॉम्बे स्कूल यावर टीप लिहा.
5. अब्राहमणी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
6. लखनऊ स्कूल टीप लिहा.

प्रश्न. 3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1. भारतीय समाजाचा विकास स्पष्ट करा.
2. प्रभावी जात स्पष्ट करा.
5. द्वंद्वात्मक अब्राहमणी दृष्टीकोन म्हणजे काय?
3. डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचा जातीच्या उत्पत्तीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Total no of Questions: 05

Exam Seat No:

Total No of Pages: 02

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College, of Arts, Science & Commerce, Baramati
(Autonomous)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune

Class: F.Y.B.A.

Subject: Foundation of Psychology (Course Code: PSY-101-GEN)

Semester-I (NEP 2024 Pattern)

(No. of Credits 04)

Time: 2:00 Hours

Max Marks: 60

Instruction to the candidates:

- 1) All questions are compulsory. 2) All questions carry equal marks.
3) English is a valid version. 4) Draw neat Diagram 5) Marks to the right indicate full marks.

Q.1 (A) Attempt the following questions.

(01 Marks Each)

- i) Define Women Psychology.
- ii) Define Observation.
- iii) What is the Full form of PNS?
- iv) What is Full form of GABA Neurotransmitter?

(B) Attempt the following Questions.

(02 Marks Each)

- i) What is meaning of ID.
- ii) Who proposed psychoanalytic personality theory?
- iii) What is mean by Sex Motives?
- iv) What is mean by Love?

Q.2 Attempt any three of the following

(04 marks each)

- i) Explain the Behaviourism.
- ii) Explain the Structure and Functions of pituitary Gland.
- iii) Explain big five personality theory.
- iv) Explain any two Social motives.
- v) Explain any two Negative Emotions.

Q.3 Attempt any two of the following

(04 marks each)

- i) Explain Maslow's Hierarchy of need theory.
- ii) Explain the Functions of Neurotransmitters.
- iii) Explain the Allport personality theory.
- vi) Explain the Physiological Needs.
- v) Explain the types of motivational conflicts.

Q.4. Attempt any two of the following

(06 marks each)

- i) Discuss the Positive and Negative Emotions.
- ii) Discuss the projective techniques.
- iii) Explain the Freud's psychoanalytic personality theory.

Q.5. Write answer on any one of the following

(12 marks each)

- i) Discuss the various Methods in Psychology.
- ii) Discuss various life skills for personality Development.

P.T.O.

(मराठी रुपांतर)

सूचना :

१.सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक २.प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत. ३. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी. ४.आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा ५.उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. अ.) खालील प्रश्नाची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

(प्रत्येकी ०१ गुण)

१.महिला मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा.

२.निरीक्षण पद्धती ची व्याख्या लिहा.

३.PNS चे पूर्ण रूप लिहा.

४.GABA या चेतापारेषकाचे पूर्ण रूप लिहा.

ब.) खालील प्रश्नाची उत्तरे एक ते दोन वाक्यात लिहा.

(प्रत्येकी ०२ गुण)

५.इदम म्हणजे काय ते लिहा.

६.मनोविक्षेपण सिद्धांताचा जनक कोण आहे .

७.लैंगिक प्रेरणा म्हणजे काय.?

८.प्रेम म्हणजे काय.?

प्रश्न २. खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नाची उत्तरे लिहा

(प्रत्येकी ०४ गुण)

१.रचनावाद स्पष्ट करा

२.पीयुषीका ग्रंथीची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

३.व्यक्तिमत्वाचा पंच घटक सिद्धांत स्पष्ट करा.

४.कोणत्याही दोन सामाजिक प्रेरणा स्पष्ट करा.

५.कोणत्याही दोन नकारात्मक भावना स्पष्ट करा.

प्रश्न ३.खालील पैकी तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी ०४ गुण)

१. अब्राहम मॅस्लो यांचा मानवतावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

२. चेतापारेषकांचे कार्य स्पष्ट करा.

३. ऑलपोर्ट यांचा व्यक्तिमत्व सिद्धांत स्पष्ट करा.

४. शारीरिक प्रेरणांचे प्रकार स्पष्ट करा.

५.प्रेरणा संघर्षाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न ४.खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी ०६ गुण)

१.सकारात्मक आणि नकारात्मक भावनां विषयी चर्चा करा

२.प्रक्षेपण तंत्राची चर्चा करा

३.डॉ.सिगमंड फ्रॉईड यांचा व्यक्तिमत्व विषयक मनोविक्षेपण सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न ५.खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा

१. मानसशास्त्रामधील विविध अभ्यास पद्धतींची चर्चा करा.

(प्रत्येकी १२ गुण)

२. व्यक्तिमत्व विकासासाठी आवश्यक विविध जीवन कौशल्यांची चर्चा करा .

(मराठी रुपांतर)

सूचना :

१. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक २. प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत. ३. संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी. ४. आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा ५. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. अ.) खालील प्रश्नाची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

(प्रत्येकी ०१ गुण)

१. महिला मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा.
२. निरीक्षण पद्धती ची व्याख्या लिहा.
३. PNS चे पूर्ण रूप लिहा.
४. GABA या चेतापारेषकाचे पूर्ण रूप लिहा.

ब.) खालील प्रश्नाची उत्तरे एक ते दोन वाक्यात लिहा.

(प्रत्येकी ०२ गुण)

५. इदम म्हणजे काय ते लिहा.
६. मनोविक्षेपण सिद्धांताचा जनक कोण आहे .
७. लैंगिक प्रेरणा म्हणजे काय.?
८. प्रेम म्हणजे काय.?

प्रश्न २. खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नाची उत्तरे लिहा

(प्रत्येकी ०४ गुण)

१. रचनावाद स्पष्ट करा
२. पीयुषीका ग्रंथीची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.
३. व्यक्तीमत्वाचा पंच घटक सिद्धांत स्पष्ट करा.
४. कोणत्याही दोन सामाजिक प्रेरणा स्पष्ट करा.
५. कोणत्याही दोन नकारात्मक भावना स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. खालील पैकी तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी ०४ गुण)

१. अब्राहम मॅस्लो यांचा मानवतावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
२. चेतापारेषकांचे कार्य स्पष्ट करा.
३. ऑलपोर्ट यांचा व्यक्तिमत्व सिद्धांत स्पष्ट करा.
४. शारीरिक प्रेरणांचे प्रकार स्पष्ट करा.
५. प्रेरणा संघर्षाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न ४. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

(प्रत्येकी ०६ गुण)

१. सकारात्मक आणि नकारात्मक भावनां विषयी चर्चा करा
२. प्रक्षेपण तंत्राची चर्चा करा
३. डॉ. सिगमंड फ्रॉईड यांचा व्यक्तिमत्व विषयक मनोविक्षेपण सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न ५. खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा

(प्रत्येकी १२ गुण)

१. मानसशास्त्रामधील विविध अभ्यास पद्धतींची चर्चा करा.
२. व्यक्तिमत्व विकासासाठी आवश्यक विविध जीवन कौशल्यांची चर्चा करा .

Total No of Questions: 5

Exam Seat No:

Total No of Pages:2

AnekantEducation Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati
(Autonomous)

Affiliated to Savitaribai Phule Pune University, Pune

Class: FYBA Semester-II

Course Code: PSY-151-MJM Course Title: Basics of Psychology
(NEP Pattern)

(No of Credits 04)

Max.Marks:60

Time: 02:00 Hours

Instruction to the Candidates:

i All the questions are compulsory

ii Marks to the right side indicate full marks

iii Draw a neat Diagram

iv All questions carry equal marks

(1 Marks each)

Q1 (A) Attempt each of the following

- i) Define Punishment.
- ii) Define Short Term Memory
- iii) What is Perception?
- iv) Define Intelligence

(2 Marks each)

Q1.(B) Attempt each of the following

- i) Give Types of Dream
- ii) What is Insomnia?
- iii) What is Mental Age?
- iv) Who Proposed the Formula of Intelligence?

(4 Marks each)

Q2. Attempt any three of the following

- i) What is Perception? Explain the perceptual process.
- ii) Explain the External determinants of attention.
- iii) Describe the Guilford theory of intelligence.
- iv) Explain Triangular theory of intelligence.
- v) Describe the importance of Artificial intelligence.

(4 Marks each)

Q3. Attempt any three of the following

- i) Explain the types of learning.
- ii) Explain the Long Term types of memory.
- iii) Explain the types of attention.
- iv) Describe the stages of sleep.
- v) Explain the types of mental retardation.

(6 Marks each)

Q4 Attempt any two of the following

- i) Describe the types of Reinforcement.
- ii) Describe the theories of forgetting causes.
- iii) Discuss the Types of Dream

Q5 Attempt any one of the following

(12 Marks each)

- i) What is learning? Discuss the importance of Reinforcement and Punishment in Learning.
- ii) Discuss memory improvement techniques.

Exam Seat No:

मराठी रुपांतर

सूचना - १. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक २. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा ४. सर्व प्रश्न समान गुण दर्शवतात

प्र.१. अ.) खालील प्रत्येक प्रश्न सोडवा

१. शिक्षा म्हणजे काय ते लिहा.

(प्रत्येकी १ गुण)

२. अल्पकालीन स्मृती ची व्याख्या लिहा.

३. संवेदन म्हणजे काय ते सांगा

४. बुद्धिमतेची व्याख्या लिहा.

प्र.१. ब.) खालील प्रत्येक प्रश्न सोडवा

१. स्वप्नांचे प्रकार सांगा.?

(प्रत्येकी २ गुण)

२. निद्रानाश म्हणजे काय.?

३. मानसिक वय म्हणजे काय.?

४. बुद्धिमतेचे सुत्र कोणी सांगितले आहे ते सांगा?

प्र.२. खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा

१. संवेदन म्हणजे काय ते सांगून संवेदन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

(प्रत्येकी ४ गुण)

२. अवधानाची बाह्य निर्धारके स्पष्ट करा.

३. बुद्धिमतेचा गिलफोर्ड यांचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

४. बुद्धिमतेचा त्रि-घटक सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. कृत्रिम बुद्धिमतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३. खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा

१. अध्ययनाचे तीन प्रकार स्पष्ट करा.

(प्रत्येकी ४ गुण)

२. दीर्घकालीन स्मृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

३. अवधानाचे प्रकार स्पष्ट करा.

४. झोपेच्या अवस्थांचे वर्णन करा.

५. मतिमंदत्वाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.४. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा

१. प्रबलकांच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

(प्रत्येकी ६ गुण)

२. विस्मरणाच्या कोणत्याही तीन कारणांचे वर्णन करा.

३. स्वप्नांचे प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.५. खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा

१. अध्ययन म्हणजे काय? प्रबलन आणि शिक्षा यांचे दैनंदिन जीवनातील महत्त्व स्पष्ट करा.

(प्रत्येकी १२ गुण)

२. कोणतेही पाच स्मृती सुधार तंत्रे स्पष्ट करा.

21/3/25

Total No. of Question: 05

Seat No.

Total No. of Pages: 02

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त)

Class -F.Y.B.A.

Subject - SOCIOLOGY

Semester - I

Course Code: SOC101GEN

Course Title – Basic Concepts in Sociology – I (समाजशास्त्रातील मूलभूत संकल्पना - I)
(2024 Pattern NEP 200)

Time: 2:00 Hours

No. of Credits - 04

Marks: 60

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

०४

- प्र. १ ला. अ] खालील सर्व रिकाम्या जागा भरा.
१. समाजशास्त्र हा शब्द दोन शब्दांच्या संयोगातून तयार झाला आहे.
अ. संस्कृत आणि ग्रीक ब. लॅटिन आणि पर्शियन
क. संस्कृत आणि लॅटिन ड. लॅटिन आणि ग्रीक
 २. समाजशास्त्राचा जनक ला म्हणतात.
अ. मॅक्स वेबर ब. ऑगस्ट कॉम्ट क. कार्ल मार्क्स ड. हॅरी जॉन्सन
 ३. "सामाजिक संबंधांचे जाळे म्हणजे समाज", असे यांनी म्हटले.
अ. मॅक आयव्हर आणि पेज ब. ऑगस्ट कॉम्ट क. कार्ल मार्क्स ड. हॅरी जॉन्सन
 ४. सामाजिक समुहात कमीत कमी सदस्य असतात.
अ. एक ब. दोन क. चार ड. तीन

०८

- प्र. १ ला. ब] खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.
१. समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा?
 २. समाज संरचना म्हणजे काय?
 ३. सामाजिक समूह व्याख्या लिहा?
 ४. पूर्वकथन किंवा संभाव्य कथन म्हणजे काय?

21/3/25
21/3/25

(E)

①

Seat No.

Total No. of Pages: 02

Total No. of Question: 05

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त)

Class -F.Y.B.A.

Subject - SOCIOLOGY

Semester - I

Course Code: SOC101GEN

Course Title - Basic Concepts in Sociology - I (समाजशास्त्रातील मूलभूत संकल्पना - I)
(2024 Pattern NEP 20)

Marks: 60

No. of Credits - 04

Time: 2:00 Hours

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

०४

- प्र. १ ला. अ] खालील सर्व रिकाम्या जागा भरा.
१. समाजशास्त्र हा शब्द दोन शब्दांच्या संयोगातून तयार झाला आहे.
अ. संस्कृत आणि ग्रीक ब. लॅटिन आणि पर्शियन
क. संस्कृत आणि लॅटिन ड. लॅटिन आणि ग्रीक
 २. समाजशास्त्राचा जनक ला म्हणतात.
अ. मॅक्स वेबर ब. ऑगस्ट कॉम्ट क. कार्ल मार्क्स ड. हॅरी जॉन्सन
 ३. "सामाजिक संबंधाचे जाळे म्हणजे समाज", असे यांनी म्हटले.
अ. मॅक आयव्हर आणि पेज ब. ऑगस्ट कॉम्ट क. कार्ल मार्क्स ड. हॅरी जॉन्सन
 ४. सामाजिक समुहात कमीत कमी सदस्य असतात.
अ. एक ब. दोन क. चार ड. तीन

०८

- प्र. १ ला. ब] खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.
१. समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा?
 २. समाज संरचना म्हणजे काय?
 ३. सामाजिक समूह व्याख्या लिहा?
 ४. पूर्वकथन किंवा संभाव्य कथन म्हणजे काय?

प्र.२ रा. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. संदर्भ समूह म्हणजे काय?
२. प्राथमिक समूह म्हणजे काय?
३. निरीक्षण क्षमता म्हणजे काय?
४. पुनर्सामाजीकीकरण म्हणजे काय?

१२

प्र.३ रा. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय स्पष्ट करा.
२. समाज संरचनेचे घटक स्पष्ट करा.
३. संस्कृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

१२

प्र.४ था. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. समाजशास्त्राचे शास्त्रीय स्वरूप स्पष्ट करा.
२. समाजिक समूहाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. संस्कृतीचे घटक स्पष्ट करा.

१२

प्र.५ वा. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१. तुमच्या जीवनात प्राथमिक समूह कोणकोणते आहेत स्पष्ट करा.
२. तुमच्या जीवनात सामाजीकीकरणाची महत्वाची साधने कोणती स्पष्ट करा.

१२

Total No. of Question: 05

Seat No.

Total No. of Pages: 02

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे,
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे सलग्न
सत्रांत परीक्षा

विषय : समाजशास्त्र

वर्ग : एफ.वाय. बी.ए. सेमिस्टर- २

Course Code: SOC151GEN

Course Title – Basic Concepts in Sociology – II

(समाजशास्त्रातील मूलभूत संकल्पना - II) (2024 Pattern)

Time: 2:00 Hours

No. of Credits- 04

Marks: 60

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ ला. अ] खालील सर्व रिकाम्या जागा भरा.

०४

१. स्तरीकरण या निकषावर आधारलेले आहे.
१. समानता २. असमानता ३. सार्वत्रिक ४. दर्जा
२. सामाजिक स्तरीकरण हि एक आहे.
१. प्रक्रिया २. गुणधर्म ३. जीवनशैली ४. विचार
३. वर्ग व्यवस्थेत व्यक्तींच्या वाव मिळतो.
१. पदाला २. गुणाला ३. जन्माला ४. जातीला
४. संशोधनाला इंग्रजीमध्ये म्हणतात.

१. Sociology २. Resource ३. Research ४. Survey

प्र. १ ला. ब] खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा.

०८

१. सामाजिक स्तरीकरणाची व्याख्या लिहा.
२. जातीची व्याख्या लिहा ?
३. विचलन म्हणजे काय ?
४. वर्गाची व्याख्या लिहा ?

प्र.२ रा. खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. सामाजिक स्तरीकरण एक प्रक्रिया लिहा.
२. सामाजिक विचलनाचा प्राथमिक विचलन प्रकार स्पष्ट करा.
३. जातीची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
४. सामाजिक चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१२

प्र.३ रा. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. सामाजिक परिवर्तनाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
२. सामाजिक विचलनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
३. सामाजिक वर्गाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१२

प्र.४ था. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१. सामाजिक परिवर्तनाचा लोकसंख्या घटक स्पष्ट करा.
२. सामाजिक चळवळीचा क्रांतिकारक चळवळ हा प्रकार स्पष्ट करा.
३. सामाजिक परिवर्तनाचा भौतिक घटक स्पष्ट करा.

१२

प्र.५ वा. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१. लिंगभावाचा अर्थ सांगून लिंगभावाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. सामाजिक स्तरीकरणाचा अर्थ सांगून सामाजिक स्तरीकरणाची वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

१२

एकूण प्रश्न: 5

परीक्षा क्र.

एकूण पान: 02

अनेकांत एजुकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग: एफ वाय बी ए

विषय: संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

द्वितीय सत्र

पेपरचे नाव आणि कोड: भारताची संरक्षण संघटना-II DEF-151-MJM

2023 पॅटर्न

क्रेडिट- 04

कमाल. गुण: 60

वेळ: 02.00 तास

परीक्षार्थीसाठी सूचना ::

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
- 2) उजवीकडे असलेले आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात

(०४)

प्र. १ (अ) खालील बहुपर्यायी प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१) अर्जुन हे कोणत्या अस्त्राचे नाव आहे?

(अ) विमान

(ब) रणगाडा

(क) क्षेपणास्त्र

(ड) तोफ

२) भारताच्या १९७४ च्या आण्विक चाचणीचे कोडनेम सांगा?

(अ) ऑपरेशन लोटस

(ब) ऑपरेशन शक्ती

(क) ऑपरेशन ग्रीन हंट

(ड) स्मायलिंग बुद्धा

३) खालीलपैकी कोणता रणगाडा आहे?

(अ) तेजस

(ब) राफेल

(क) अग्नी

(ड) अर्जुन

४) संरक्षणाविषयी निर्णय घेण्याच्या नैतिकतेमध्ये खालीलपैकी कोणत्या घटकांचा समावेश होतो?

(अ) संचोटी

(ब) उत्तरदायित्व

(क) पारदर्शकता

(ड) वरीलपैकी सर्व

प्र. १ (ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(०८)

१) भारतीय गुप्तहेर दलाची नावे लिहा?

२) विमानविरोधी क्षेपणास्त्राचे नाव लिहा?

३) BSF चे विस्तारित रूप लिहा?

४) भारतीय वायूदलाच्या किती कमांड आहेत?

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

(१२)

१) CISF

२) CDS

३) CRPF

४) इंडो तिबेट बॉर्डर पोलीस

प्र .३ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन)

- १) भारतीय सीमा सुरक्षेमध्ये निमलष्करी दलाची भूमिका स्पष्ट करा?
- २) आसाम रायफल्स दलाच्या भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा?
- ३) विमानांचे विविध प्रकार सांगून त्यांचे उपयोग लिहा?

(१२)

प्र .४ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही दोन)

- १) पायदळाची कार्ये स्पष्ट करा?
- २) इंडो तिबेट बॉर्डर पोलीस या दलाची भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा?
- ३) रणगाड्यांचे विविध प्रकार सांगून त्यांचे उपयोग लिहा?

(१२)

प्र .५ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या (कोणतेही एक)

- १) भारतीय संरक्षणामध्ये लष्करी दलांची भूमिका स्पष्ट करा?
- २) संरक्षण आणि विकास संस्था आणि संरक्षण दलाचे आधुनिकीकरण यावर निबंध लिहा?

(१२)

एकूण प्रश्नांची संख्या: 5

परीक्षा क्रमांक:

एकूण पृष्ठांची संख्या: 1

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न

वर्ग: F.Y.B.A

विषय: संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र

परीक्षा : प्रथम सत्र ऑक्टोबर २०२४

कोर्स कोड: DEF-101-MJM

पेपर शीर्षक : भारताची संरक्षण संघटना (2023 पॅटर्न)

वेळ: 02.00 तास

(क्रेडीट-04)

कमाल. गुण : ६०

उमेदवारांना सूचना : i सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत ii उजवीकडील संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात

प्र१. (अ) खालीलपैकी सर्व प्रश्न सोडवा

(प्रत्येकी १ गुण)

१) भारतीय लष्कराच्या पुनर्बांधणीला कोणत्या वर्षी सुरुवात झाली?

A) १९४७ B) १९६५ C) १९५० D) १९७०

२) भारतीय राज्यघटनेची अंमलबजावणी कोणत्या साली करण्यात आली??

A) १९४७ B) १९६५ C) १९५० D) १९७०

३) भारतीय हवाई दलाने १९४७ नंतरचे पहिले लढाऊ विमान कोणत्या देशाकडून त्रिकत घेतले?

A) यूएसए B) रशिया C) यूके D) फ्रान्स

४) भारतीय स्थल सेनेचे दक्षिण कमांड कोणत्या ठिकाणी आहे ?

A) दिल्ली B) मुंबई C) चेन्नई D) पुणे

(प्रत्येकी २ गुण)

(ब) खालीलपैकी सर्व प्रश्न सोडवा

(i) भारतीय राज्यघटनेचे कोणते कलम सशस्त्र दलांच्या नियमनाशी संबंधित आहे?

(ii) कॅबिनेट कमिटी ऑन सिक्युरिटी (CCS) प्रामुख्याने यासाठी जबाबदार आहे?

(iii) राष्ट्रीय सुरक्षा परिषद (NSC) चे मुख्य कार्य काय आहे??

(iv) स्ट्रॅटेजिक फोर्स कमांड कोणत्या प्रकारच्या शस्त्रास्त्रांशी संबंधित आहे?

(प्रत्येकी ४ गुण)

प्र.२. टीपा लिहा (कोणतेही तीन)

(i) अंदाज आणि निकोबार कमांड (ii) संरक्षण योजना समिती.

(iii) सहकार्य (iv) प्रयत्नांची एकता (v) सी.डी.एस (CDS)

(प्रत्येकी ४ गुण)

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा

(i) संरक्षण संघटनेची तत्वे लिहा.

(ii) 1947 नंतर भारतीय स्थलसेनेमध्ये झालेले बदल लिहा.

(iii) राष्ट्रीय सुरक्षा समितीची संरचना लिहा.

(iv) स्ट्रॅटेजिक फोर्स कमांड विषयी माहिती लिहा.

(v) गुप्तहेर संघटनेचे कार्य लिहा.

प्र. ४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

(प्रत्येकी ६ गुण)

(i) राष्ट्रीय सुरक्षा परिषदेचे कार्य लिहा.

(ii) संरक्षण मंत्रालयाची संरचना लिहा.

(iii) थिएटर कमांड विषयक सविस्तर माहिती लिहा.

प्र. ५. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा

(१२ गुण)

(i) भारतातील लष्कर, नौदल आणि हवाई दल यांची संघटनात्मक रचना स्पष्ट करा..

(ii) भारताच्या शेजारील राष्ट्रांमधील लष्करी उठावांचे भारतीय सुरक्षितेवरती होणारे परिणाम स्पष्ट करा.

Total number of questions- 5

Exam Seat No-

Total number of pages- 2

Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
(Autonomous)
Affiliated to Savitribai Phule Pune University.
F.Y.B.A.

Subject- संस्कृत प्रवेश (प्राथमिक)
Semester- I

Course Code : SAN-101-GEN
(NEP Pattern 2024)
(No. of Credits - 04)

Max. Marks- 60

Time- 2 Hours.

सूचना-

1. उजवीकडील ठळक अंक गुण दर्शवतात.

2. नवीन प्रश्न नवीन पानावर सोडवावा.

प्र.1 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहा.

(प्रत्येकी गुण 1)

1. वेदांचे एकूण प्रकार पडतात.

अ) 4 ब) 5 क) 6

2. ऋग्वेदामध्ये एकूण मंडले आहेत.

अ) 10 ब) 8 क) 6

3. भाषा ही सर्वात प्राचीन भाषा मानली जाते.

अ) संस्कृत ब) तामिळ क) बंगाली

4. 'पाण्डुरङ्गाष्टकम्' या पाठाचे रचनाकार आहेत.

अ) आदि शंकराचार्य ब) राजशेखर क) कुन्तक

(प्रत्येकी गुण 2)

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे पूर्ण वाक्यात लिहा.

1. 'पाण्डुरङ्गाष्टकम्' या स्तोत्राचे रचनाकार कोण आहेत?

2. 'गौतमस्य चातुर्यम्' हा पाठ कोणत्या नाटकातून घेतलेला आहे?

3. वेदांची एकूण संख्या किती? कोणत्याही 2 वेदांची नावे लिहा.

4. 'सिंहशशककथा' ही कथा कोणत्या ग्रंथातून घेतलेली आहे?

(प्रत्येकी गुण 4)

प्र.2 दीपा लिहा (कोणतेही 3).

1. संस्कृत भाषेचे महत्त्व.

2. गौतमाचे चातुर्य.

3. वर्णमाला.

4. ऋग्वेद.

5. धारिणीची व्यक्तिरेखा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 3).

(प्रत्येकी गुण 4)

1. संस्कृत व्याकरणातील 'कर्ता' व 'कर्म' या संकल्पना स्पष्ट करा.
2. संधीची व्याख्या सांगून संधीचे एकूण प्रकार लिहा.
3. 'कारक' संकल्पना स्पष्ट करा.
4. दैनंदिन संभाषणासाठी खालील 4 शब्दांचे संस्कृतमध्ये भाषांतर करा.
i. मोबाईल - ? ii. अभिनदन - ? iii. शुभ रात्री - ? iv. पाणी - ?
5. 'सुभाषितसङ्ग्रह' या पाठातील खालील श्लोकाचे भाषांतर करा.
कराग्रे वसते लक्ष्मीः करमध्ये सरस्वती।
करमूले तु गोविन्दः प्रभाते करदर्शनम्।

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)

(प्रत्येकी गुण 6)

1. महाकवि कालिदासाचा काळ व कार्याविषयी विवेचन करा.
2. वर्णविग्रह म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.
3. 'सिंहशशककथा' या पाठाचे रसग्रहण करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही 1)

(प्रत्येकी गुण 12)

1. 'पाण्डुरङ्गाष्टकम्' या पाठाचे रसग्रहण करा.
 2. संस्कृत भाषेच्या अध्ययनाने विद्यार्थ्यांच्या भाषिक कौशल्यावर काय परिणाम होतो?
याविषयी तुमचे मत लिहा.
-

Exam Seat No-

Total number of questions- 5

Total number of pages- 2

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science & Commerce, Baramati.
(Autonomous)**

Affiliated to Savitribai Phule Pune University.

F.Y.B.A.

Subject- संस्कृत प्रवेश (प्रगत)

Semester- II

Course Code : SAN-151-GEN

(NEP Pattern 2024)

(No. of Credits – 04)

Time- 2 Hours.

Max. Marks- 60

सूचना-

1. उजवीकडील ठळक अंक गुण दर्शवतात.

2. नवीन प्रश्न नवीन पानावर सोडवावा.

प्र.1 अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे योग्य पर्याय निवडून लिहा.

(प्रत्येकी गुण 1)

1. रामायण या ग्रंथाची रचना यांनी केली.

अ) महर्षि वाल्मीकि ब) महर्षि वसिष्ठ क) महर्षि भारद्वाज

2. यांनी आर्यभटीय ग्रंथाची रचना केली.

अ) आर्यभट्ट ब) महाकवि कालिदास क) राजशेखर.

3. संस्कृत भाषेत धातू आहेत

अ) 2200 ब) 2400 क) 2300

4. यांनी 200 हून अधिक संस्कृत ग्रंथांची रचना केली.

अ) बादरायण ब) केशवाचार्य क) आदि शंकराचार्य

ब) खालील प्रश्नांची उत्तरे पूर्ण वाक्यात लिहा.

(प्रत्येकी गुण 2)

1. वेदान्त दर्शनाची रचना कोणी केली?

2. 'ब्रह्मसूत्र' या ग्रंथाची रचना कोणी केली?

3. राजवाड्याच्या मार्गात कोणाचे सोन्याचे दूकान होते?

4. आर्यभटीय ग्रंथात किती पाद आणि किती श्लोक आहेत?

प्र.2 टीपा लिहा (कोणतेही 3).

(प्रत्येकी गुण 4)

1. आर्यभट्ट.

2. आदि शंकराचार्य.

3. महर्षि वाल्मीकि.

4. सोनाराची भूमिका.

5. संस्कृत भाषेतील शब्दसौंदर्य.

प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 3).

(प्रत्येकी गुण 4)

1. सन्धिची व्याख्या सांगून व्यंजनसन्धि स्पष्ट करा.
2. आधुनिक तांत्रिक शब्दसंग्रहातील इंग्रजी शब्दांना पर्यायी संस्कृत शब्द लिहा.
 - i. Machine - ?
 - ii. Software - ?
 - iii. Engine - ?
 - iv. Device - ?
3. सन्धिविग्रह करा.
 - i. मम + एव = ?
 - ii. तत्र + अस्ति = ?
 - iii. देवी + इच्छा = ?
 - iv. तद + एव = ?
4. खालील वाक्यांचे मराठीत भाषांतर करा.
 - i. अहं पुस्तकम् पठामि।
 - ii. भवान् किं करोति?
 - iii. त्वम् किं पुस्तकम् पठसि?
 - iv. अहं बारामतीनगरे वसामि।
5. 'ब्रह्म सत्यं जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापरः' या वाक्याचे सविस्तर स्पष्टीकरण लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)

(प्रत्येकी गुण 6)

1. गेहेशुर सुवर्णकार कथा सविस्तर लिहा
2. 'आचार्योपदेशः' पाठाचे विवेचन करा.
3. 'उद्यानम्' या विषयावर संस्कृत निबंधलेखन करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही 1)

(प्रत्येकी गुण 12)

1. आत्रेयी आणि वनदेवता यांचा संवाद सविस्तर लिहा.
 2. सर्वच क्षेत्रात संस्कृत भाषेची वाढत असलेली व्यापकता तुमच्या शब्दांत लिहा.
-

तुळजाराम चतुरचंद कला विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

वर्ग - प्रथम वर्ष कला

विषय - भूगोल

सत्र- 1 ले

पेपर - GEO-101-MJM प्राकृतिक भूगोल 2023 Pattern (NEP)

वेळ - 2.00 तास

एकूण क्रेडिट - 04

एकूण गुण - 60

- सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. अ. खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी 1 गुण) (04)

1. पृथ्वीच्या अंतरंगातील थर कोणकोणते आहेत.
2. बाष्पीभवन म्हणजे काय?
3. खंडवहन सिद्धांत कोणी सांगितला?
4. वातावरणात कार्बन डाय-ऑक्साइडचे प्रमाण किती आहे?

प्र. 1ला. ब. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी 2 गुण) (08)

1. भरती ओहोटी म्हणजे काय?
2. जलचक्र व्याख्या लिहा.
3. पर्जन्य म्हणजे काय?
4. वातावरण म्हणजे काय ?

प्र. 2रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3) (12)

1. प्राकृतिक भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
2. ओझोन वायूचे महत्त्व विशद करा.
3. भांगाची भरती ओहोटी स्पष्ट करा.
4. पृथ्वीची आवरणे स्पष्ट करा.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) (12)

1. जलचक्र सविस्तर वर्णन करा.
2. पृथ्वीचे अंतरंग सविस्तर स्पष्ट करा.
3. वायुभार म्हणजे काय सांगून पृथ्वीवरील वायुभार पट्टे स्पष्ट करा.

प्र. 4था. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) (12)

1. वृष्टी म्हणजे काय सांगून वृष्टीचे प्रकार स्पष्ट करा.
2. सागरतळ रचना आकृतीसह स्पष्ट करा.
3. खंडवहन सिद्धांत सविस्तर वर्णन करा.

प्र. 5वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1) (12)

1. वातावरण म्हणजे काय सांगून वातावरणाची रचना आकृती सह स्पष्ट करा.
2. प्राकृतिक भूगोल म्हणजे काय ते सांगून प्राकृतिक भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(अधिकार प्रदत्त स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

वर्ग - प्रथम वर्ष कला

विषय - भूगोल

सत्र - 2 रे

पेपर - UAGG 121 मानवी भूगोल 2022 Pattern

वेळ - 2.00 तास

एकूण क्रेडिट - 03

एकूण गुण - 60

- सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. अ. खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(04)

1. आर्थिक भूगोलाच्या शाखांची नावे सांगा
2. शेतीवर परिणाम करणारे आर्थिक घटक लिहा.
3. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत कोणी सांगितला?
4. अवलंबन भार म्हणजे काय?

प्र. 1ला. ब. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दात उत्तरे लिहा.

(08)

1. मानवी वसाहत म्हणजे काय?
2. प्राथमिक श्रेणीचे व्यवसाय म्हणजे काय?
3. मानवी भूगोल व्याख्या लिहा.
4. लोकसंख्या घनता म्हणजे काय?

प्र. 2रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3)

(12)

1. मानवी भूगोलाचे महत्त्व विशद करा
2. प्राथमिक श्रेणीचे व्यवसाय स्पष्ट करा.
3. ग्रामीण वस्त्यांचे प्रकार लिहा.
4. शेती व्यवसाय उत्क्रांतीची कारणे लिहा.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2)

(12)

1. मानवी भूगोलाच्या शाखा स्पष्ट करा
2. महाराष्ट्रातील साखर कारखाने उद्योगाबद्दल सविस्तर वर्णन करा.
3. नागरीकरणाची कारणे विशद करा.

प्र. 4था. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2)

(12)

1. मानवी भूगोल म्हणजे काय सांगून मानवी भूगोलाचे स्वरूप सविस्तर वर्णन करा.
2. ग्रामीण वसाहती व नागरी वसाहती फरक स्पष्ट करा.
3. ग्रामीण वस्त्यांचे प्रारूप आकृतीसह वर्णन करा.

प्र. 5वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1)

(12)

1. लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक सविस्तर वर्णन करा.
2. शेती म्हणजे काय ते सांगून शेतीवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे

तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती

(अधिकार प्रदत्त स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

वर्ग - प्रथम वर्ष कला

विषय - भूगोल

सत्र 2 रे

पेपर - GEO-151-GEN मानवी भूगोल 2024 Pattern (NEP)

वेळ - 1.00 तास

एकूण क्रेडिट - 02

एकूण गुण - 30

- सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. अ . खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

(04)

1. ग्रामीण वसाहतींचे प्रकार सांगा.
2. लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे प्राकृतिक घटक सांगा.
3. उदारनिर्वाहक शेती म्हणजे काय?
4. लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय?

प्र. 1ला. ब . खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दात उत्तरे लिहा.

(06)

1. मानवी वसाहत म्हणजे काय?
2. शेती म्हणजे काय?
3. मानवी भूगोल व्याख्या लिहा.

प्र. 2रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 4)

(12)

1. मानवी भूगोलाचे महत्व विशद करा
2. प्राथमिक श्रेणीचे व्यवसाय स्पष्ट करा.
3. ग्रामीण वसाहती व नागरी वसाहती टीप लिहा.
4. मानवी भूगोलाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप स्पष्ट करा.
5. सामाजिक भूगोल आणि उपशाखा स्पष्ट करा.
6. कोरडवाहू शेती टीप लिहा.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2)

(08)

1. मानवी भूगोलाच्या शाखा स्पष्ट करा
2. लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे प्राकृतिक घटक सविस्तर वर्णन करा.
3. नागरीकरणाची कारणे विशद करा.
4. भारतीय शेतीच्या समस्या स्पष्ट करा.

अनेकांत एज्युकेशन सोसायटीचे
तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती
(अधिकार प्रदत्त स्वायत्त)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संलग्नित

वर्ग - प्रथम वर्ष कला

विषय - भूगोल

सत्र - 2 रे

पेपर - GEO 1201 मानवी भूगोल 2019 Pattern

वेळ - 2.00 तास

एकूण क्रेडिट - 03

एकूण गुण - 60

- सूचना - 1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
3. स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र. 1ला. अ. खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (04)

1. आर्थिक भूगोलाच्या शाखांची नावे सांगा
2. शेतीवर परिणाम करणारे आर्थिक घटक लिहा.
3. लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत कोणी सांगितला?
4. अवलंबन भार म्हणजे काय?

प्र. 1ला. ब. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी २० शब्दात उत्तरे लिहा. (08)

1. मानवी वसाहत म्हणजे काय?
2. प्राथमिक श्रेणीचे व्यवसाय म्हणजे काय?
3. मानवी भूगोल व्याख्या लिहा.
4. लोकसंख्या घनता म्हणजे काय?

प्र. 2रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही 3) (12)

1. मानवी भूगोलाचे महत्व विशद करा
2. प्राथमिक श्रेणीचे व्यवसाय स्पष्ट करा.
3. ग्रामीण वस्त्यांचे प्रकार लिहा.
4. शेती व्यवसाय उत्क्रांतीची कारणे लिहा.

प्र. 3रा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) (12)

1. मानवी भूगोलाच्या शाखा स्पष्ट करा
2. महाराष्ट्रातील साखर कारखाने उद्योगाबद्दल सविस्तर वर्णन करा.
3. नागरीकरणाची कारणे विशद करा.

प्र. 4था. खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही 2) (12)

1. मानवी भूगोल म्हणजे काय सांगून मानवी भूगोलाचे स्वरूप सविस्तर वर्णन करा.
2. ग्रामीण वसाहती व नागरी वसाहती फरक स्पष्ट करा.
3. ग्रामीण वस्त्यांचे प्रारूप आकृतीसह वर्णन करा.

प्र. 5वा. खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही 1) (12)

1. लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक सविस्तर वर्णन करा.
2. शेती म्हणजे काय ते सांगून शेतीवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.